

MAGYAR NÉPLAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KATHOLIKUS KÉPES HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON TIZENHAT OLDAL TERJEDELEMBEN.

Előfizetési ára a magyar birodalomban és Ausztriában:
 Egész évre 4 kor., félévre 2 kor., negyedévre 1 kor.
 Egyes szám ára 8 fillér.

Szerkeszti és kiadja:
BUDAY ALADÁR
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/b.

A német birodalom államaiba egész évre 5 kor.
 Európa egyéb államaiba és Amerikába egész évre 7 kor.
 Egy petilsor hirdetés ára 20 fillér.

Április 30 nap	Római naptár	Róm. evang.	Gör. kath. naptár	Gör. kath. evangelium	N a p		Nap hossza	☾	H o l d		Hold- váltkozás
					kél	nyug.			kél	nyug.	
27 Vasárnap	Zita	János (XVI. 5 14):	14 Husvétvas.	János (I. 1—17): Kezdetben vala az Ige és az Ige Istennél vala.	4 35	6 48	1. ó. 13 p.		11 6	7 32	Utolsó negyed 30. éjtel 11 ó. 58 p. váltkozás
28 Hétfőn	Vitalis		15 Husvéth.		33	50	17		11 47	3 58	
29 Kedd	Péter vt.	Ahhoz me-	16 Husvétk.		31	52	21		d. e.	9 26	
30 Szerda	Sziena Katalin	gyek, a ki en-	17 Simeon		30	53	23 p.		0 23	10 55	
1 Május	Fülöp és Jakab	gem küldött.	18 János k.		28	54	26		0 55	11 28	
2 Péntek	Zsigmond		19 János P.		26	56	30		1 25	d. u.	
3 Szombat	Sz. † megal.		20 Theodor		24	57	33		1 53	1 38	

A katolikus önkormányzatnak oka és célja hazánkban.

Előadta: dr. Hoványi Gyula jogtanár a kath. Lyceum zárúnnepélyén 1902. ápril 19-én.

Becses figyelmükkel, ha megajándékoznak, az autonómia kérdésével foglalkozom.

Lelki szemeik elé szeretném állítani: hogy annak az 1848-ból eredő mozgalomnak, melyet «katolikus autonómia» névvél jelöltünk, mi az oka és mi a célja.

Ha nem is remélhetem, hogy új dolgokkal léphetek elő, mert bizonyára meleg érdeklődéssel és éber figyelemmel kísérték a hazánk és egyházunk jövőjére nézve egyaránt jelentőségteljes autonómiai ügynek alakulását, de azt tán föltételezhetem, hogy ma, mikor a kongresszus javaslatát elkészítette és ő felsége az apostoli királynak átnyújtotta, — némi szolgálatot teszek az ügynek, ha az autonómia kérdését, a mennyire nekem adatott, megvilágítani törekszem.

*

Ne méltóztassanak megütödni azon, hogy előadásom érdemleges részét azzal a kijelentéssel kezdem: A római katolikusoknak nincsen semmi szükségük új autonómiára.

A római katolikus világ közel 300 millióra menő híveivel, közel 2000 éves történetével és az öt világrészre kiterjedő területével meg volt és meg lesz új autonómia nélkül is, mert az anyaszentegyház létének első pillanatától kezdve bir ős önkormányzattal, azzal, melyet Jézus Krisztus, a mi Urunk és Üdvözítőnk egyházának adott.

Az egyház ezen ős, isteni önkormányzatát sértetlenül meg fogja őrizni a világ végéig, a mint Olivaint atya mestereleg írja:

«Vajjon a Szentlélek Isten szemlélvén e világ bűnét, egy új vizözönnel nem fogja-e elárasztani? Nem. De mégis. Igen. A világra egy új vizözönt fog bocsájtani. A szeretet vizözönét. Krisztus Urunk drága vére 15 könyöknyire elborítja a legmagasabb hegyormokat. Ebben elvész a méltánytalanság. De a szent bárka, az egyház még azon is uszni fog, uszni a világ végéig, hogy a bűnös embert megmentse.»

Egyházunk isteni alkotmányánál fogva szabad és független.

A ki igaznak tartja mindazt, a mit Isten kinyilatkoztatott és Anyaszentegyháza által, hogy higgyük, elénk ad, az tudja azt is, hogy ez másképp nem is lehet.

Az egy igaz Isten, ki teremtette, föntartja és kormányozza e világot, véghetetlen szeretetből elküldötte saját szent fiát, a ki drága vérével megváltotta a világ bűnét, a ki megtanított arra, miként kell élnünk. De hogy a megváltás műve folytattassék, hogy az ő tanítása sértetlenül megőriztessék, alapítá Jézus az ő Egyházát, Péter apostolra építve, melynek láthatatlan feje ő maga és melyet a Szentlélek, az Isten láthatatlanul kormányoz.

Ennek az egyháznak, hogy magasztos küldetését teljesíthesse, hogy isten igéit urbi et orbi mindenütt taníthassa, hogy a kegyszereket, a természetfölötti erők eszközeit osztogathassa, hogy híveit vezethesse, szükségkép szabadnak és függetlennek kell lenni. Önmagát kell, hogy kormányozza, semmi idegen földi hatalom által, sem hívei által nem kormányoztathatik. «A déli napnál világosabb — írja IX. Bonifác már 1391-ben az angol parlamenthez, — hogy a legbuzgóbb világiak sem tarthatnak igényt egyházi ügyekben a rendelkezés hatalmára, az engedelmeskedés kötelessége illeti meg őket, nem a parancsolás tekintélye.»

Az egyház alapján és lényegében bármily időközi látszólagos elnyomás dacára mindig független és szabad volt és lesz.

*

Minél inkább sikerült beigazolnom azt, hogy az egyháznak nincsen szüksége új autonómiára, mert bir isteni, ős autonómiával, annál természetesebb a kérdés: miért kell tehát a magyarországi római katolikusoknak és a Királyhágón inneni katolikusoknak autonómia? Miért szorulunk rá mi? Azért, mert az egyház, hogy fönmarad, bir isteni ígéretet, ellenben mi magyarországi katolikusok ép ugy, mint akár a francia vagy angol katolikusok, nem birunk. Magunkra vagyunk utalva, hogy a katolicizmus fönmaradását, virágzását hazánkban biztosítsuk. «A keresztény közvélemény koncertjében minden nemzet a maga hangszerével és saját hangjegyei után működ-

s 19.
 sz.
 ttól
 gők
 ny-
 Ősi
 nat-
 gal-
 más
 k
 llit.
 Nagy képes arjegyzék ingyen és bérmentve.
 remény.
 gében.
 ünk!
 a, 100
 y más
 mutatni
 járta az
 am. Azt
 ek, hogy
 üld.
 zülék.
 r. S

dik közre» (Goyau), vagyis, a mint Apponyi Albert a kongresszuson klasszikusan mondotta, «a kath. autonómia gondolata a hazai közjog, a hazai jogfejlődés talajából nőtt ki... ősrégi elve a magyar jogfejlődésnek, hogy közcélokra találkozó akaratoknak velőszületett joga, hogy önkormányzatilag szervezkedjenek, a maguk ügyeit intézzék, a hazai törvények keretén belül, a legfőbb államhatalom felügyeleti jogán belül.» Így az autonómiára utal bennünket a katolicizmus története hazánkban.

Szent István, az első magyar király hazánkban a katolicizmusnak apostola, az egyház alapítója is volt. Nemzetünket ő, a dicső nagy király vezette be a keresztény népek családjába. Ezért nyert a szent korona viselője, a magyar apostoli király a Szentszéktől oly díszes egyházi természetű jogositványokat, egyházi jogkört, — mit legfőbb kegyuri jog név alatt ismerünk — minővel Európának, mi több, a kerek világnak egy királya, egy császára sem dicsekedhetik.

Igy lett Magyarországon a katolikus vallás uralkodó vallás. Így öltött hazánkban az államhatalom keresztény jellegét. Ezt teljesen megőrizte 1848-ig. 1848-ban, a mikor a rendi államból népképviselői állam lett; a mikor a magyar nemesség, az akkori politikai nemzet, az alkotmány sánczaiba bevette az egész magyar nemzetet; a mikor a dicasterialis kormányrendszert fölváltotta a nemzeti felelős miniszteri kormányrendszer, akkor e nagy átalakuláskor állapított meg e hazában a törvényesen bevett minden vallásra nézve a tökéletes egyenlőség és viszonyosság.

Egyházunk előrelátó fejedelmei átérezve ez átalakulás korszakalkotó jelentőségét, nyomban kérvényeztették a katolikus önkormányzatot. Éles szemük észrevette, hogy egyházunk, mely ugyan nem e világból való, de e világon van, elvesztvén természetes támaszát, melyet az államkormányban különösen addig birt, míg az katolikus jellegű volt, gondoskodni kell számára egy új támaszról, ez pedig nem lehet más, mint a magyar jogfejlődés ősrégi elve és Erdély példája szerint az egyházi katolikusoknak a világi katolikusokkal együttesen szervezett ereje, mely ölelje föl mindazt a szellemi, erkölcsi, vagyoni energiát, melyet hazánk katolikusai nyújtani képesek és készek.

Azonban az 1848-iki törvényhozás sajnosan azt felelte: A kérvény megkésétt, nincs idő a tárgyalásra.

Az autonómiai mozgalom ez időponttól kezdve Magyarországon fölszínre került. Eötvös József báró kezdeményezése következtében a szervező kongresszus 1871-ben el is készítette munkálatát, mely azonban miniszteri asztalfiókba jutott. A 71-iki munkálat ugy egyházunk változhatlan szervezetével, mint a legfőbb kegyuri joggal több tekintetben nem volt teljes megnyugvást keltő összhangban.

Ő felsége, midőn 1895-ben legkegyelmesebben a kongresszus tartását megengedte, meghagyta, hogy módosítsuk a 71-iki javaslatot, hogy tartsuk szigorú figyelemben az egyház szervezetét és az ő felségét megillető legfőbb kegyuri és fölügyeleti jogokat, mire az 1897. évben összeült kongresszus állandóan törekedett is.

★

Az eddigiekből kitűnik tehát, hogy nekünk magyarországi katolikusoknak főleg azért van szükségünk autonómiára, mert egyfelől a katolicizmus hazánkban, — mivel a magyar állam és a magyarországi katolicizmus egyszerre lettek, mindkettő szent Istvánt tiszteli atyjául — 1848-ig uralkodó vallás volt, másrészt az 1848-iki törvényhozás ámbár az egyháznak uralkodó vallási helyzetét megszüntette, még sem gondoskodott arról, hogy az egy-

házat, az ország lakosságának zömét, az ősi vallás híveit a történelmi előzmények által szült különbözések figyelembe vételével az új jogrendbe beilleszse. Így jutott hazánkban a katolicizmus ebbe a helyzetbe, mely jogilag tarthatatlan. Az igazság, a jog, a hazai jogfejlődés szelleme parancsolólag követelik, hogy egyházunknak az állammal való viszonya az 1848: XX. t.-cz. 2. §-a alapján megváltozott helyzet követelményeivel egyezőleg és a történelmi előzmények által szült különbözések szem előtt tartásával szabályoztassék.

Az egyházra nézve 1848-ig nem volt sérelmes, ha kizárólag katolikus alapjainkat és alapítványainkat, melyek eredetük, természetük, rendelkezésük szerint katolikusok, a dicasterialis kormány kezelte;

1848-ig nem járulhatott abból reánk semmi nagyobb baj, ha egyháznagyjainkat a dicasterium hozta javaslatba; nem bánthatott minket az, hogy összes iskoláinkat a dicasterium vezette.

De a helyzett egy karikacsapásra 1848-ban megváltozott. E törvények a magyarországi katolicizmus kényét ketté vágják; a megoldott kéve állapotába jutottunk. Azóta még inkább jogunk, jogos igényünk van arra, hogy a kath. alapokat és alapítványokat mi kezeljük; hogy összes iskoláinkat mi vezessük; hogy a főpapi székek betöltésénél az egyház szellemével egyező irányzat befolyást nyerjen, a döntés joga ugyanis a leghivatottabb kezekben marad.

★

Eddig iparkodtam felelni arra a kérdésre: a magyarországi autonómiai törekvésnek mi az oka? Ezzel szorosan összefügg az a kérdés: mi a célja?

Nagyon tévedne az, ki azt gondolná, hogy az autonómiának célja az, hogy e hazában a katolikus vallást ismét uralkodó vallássá tegye, mint 1848 előtt volt.

Igaz ugyan, hogy mi bírjuk az isteni ígéretet az «Egy akol és egy pásztor»-ról, mégis bizonyos, hogy mi gyarló emberek nem törhetjük a fejünket azon, hogy az isteni Gondviselés kifürkészhetlen útjain miként valósítja meg akaratát, célját; ennél fogva nekünk, kik csupán emberi észszel és emberi erővel vagyunk fölruházva, az a kötelességünk, hogy céljaink kitűzésénél emberi módra járjunk el, vagyis a nemzetek életének azzal a szabályszerűségével, melyet a társadalmi tudományokból ismerünk, vessünk számot, és azt a történelmi igazságot, hogy a népek fejlődésüknek főirányában föltartózatlanul haladnak tovább és tovább, szem elől egy pillanatra se tévesszük.

Hu, ábrándozó lenne tehát az, ki azt tételezné föl az autonómiáról, hogy annak célja: Magyarországon a katolikus vallást ismét uralkodó vallássá tenni. Nem. Mi emberi erővel megvalósítható célokat tűztünk ki.

Az autonómiának célja, hogy a magyarországi kath. egyház, a magyar hazának és trónnak legrégebb, legerősebb bástyája, még inkább emelje föl fejét az ég felé, hová minket vezet, azért a mi dolgainkat magunk akarjuk intézni, vagyis az autonómia segélyével el akarjuk érni azt, hogy mi katolikusok alapjaink és iskoláink tekintetében — a mennyiben az egyház isteni szervezete és a legfőbb kegyuri jog természete megengedi — ugyanazon jogokat gyakorolhassuk, melyeket a felekezetek élveznek.

Akkor alkalmunk nyílik arra, mire vágyunk, hogy mint a hazának édes gyermekei, többi testvéreinkkel együtt nemesen vetélkedve képezzünk, neveljünk a mi képünkre minél jelesebb hazafiakat. Hadd lássuk, ki tud a magyar hazának derékabb nemzedéket adni!

És míg így szeretve vételkednénk egymással, annak

közvetlen javát ki látná, ki érezné legelső sorban? Ki más, mint mindnyájunk édes anyja: a magyar haza, és a haza édes atya: a legelső magyar ember, a király!

*

És ha ily módon lesz egy vallás-erkölcsi alapelvekben edzett, aczélezott új nemzedék, akkor az autonómiai szervezet segélyével elérhetjük azt is, hogy annak a vallás-, különösen egyházellenes áramlatnak, mely Európában szerte mutatkozik, melynek hatása mind a négy világtáj felől föl-fölvillan, gátat vetünk.

Hullámcsapásait e vészteljes áramlatnak már hazánkban is érezzük. És ha gátat nem vethetnénk, azt szeretnők, ha ránk zudul az orkán, a felhőszakadás, akkorra legyen kész az autonómia bárkája, hogy abba helyezhesük el a családot, a tulajdont, és főleg a vallás-erkölcsi alapelveket, az emberi polgárosodás, művelődés e legfőbb, legdrágább kincsét, mert a zavaros tenger leapadása után újból szükségünk lesz reá.

Az új Aratról pedig, mikor e megőrzött kincsessel a munka mezejére, a Kárpátok rónájára leszállunk, hogy folytassuk a keresztény polgárosodás s művelődés nagy művét, nemzeti színű zászlónkon tündöklő, öreg betűkkel ragyogni fog dicsőséges ősi jelszavunk:

Istenért! Hazért! Királyért!

*

Szép, lélekemelő, fenséges célja van tehát az autonómiának! A kérdés csak az, vajjon a jelen javaslat alkalmas-e arra? Némelyek és pedig kimagasló tekintélyek tagadják. Csekélységem, ki oly szerencsés voltam, hogy a kongresszus munkájában részt vehettem, midőn igennel válaszolok, e válaszomat itt e helyen csak két erősséggel támogatom: először tagadhatatlan az, hogy szervezethez jutunk, az egész országot behálózó szervezethez, mi fokozni, hatványozni fogja a meglévő katolikus nagy tartalékerőt; másodsor igazainkból, jogainkból egy szemernyit föl nem adtunk.

Á mi még nem sikerülhetett ma, azt már ki fogjuk vivni holnap!

A keletnek egy mélyértelmű, szép regéje szerint:

A sas, a felhők királya, a mely a napba nézhet, a nap fölé szállhat, időre-időre e képességét elveszti, de ismét visszaszerzi, ha egy csodaforrásból erőt merít.

Ily csodaforrása a magyarországi katolicizmusnak Apponyi Albert gróf jogföntartó nyilatkozata. Ősrégi országos törvények gránittömbjeiből összerakott mestermű az, melyet 9 millió katolikus képviselőtében a kongresszus egyhangulag elfogadott és a legfőbb kegyurnak hódolatteljesen átnyújtott!

Az autonómia sasa tehát röpködni fog!

Följebb, följebb, föl felé! Az Ég felé!

Ugy legyen!

Isten akaratával úgy is lesz!

A kisiparosok helyzete.

Hazánkban, mely kiválólag földművelő állam, a földművelés ügye — mint tudvalevő dolog — nem a legrosszabb állapotokat mutatja.

A földművelés rossz állapotának hangos bizonyítékai a tömeges kivándorlás, a földbirtokok elkotyavetyélése, a birtokok idegen kézre való kerülése s egy a kisebb, mint a nagyobb birtokosok tönkremenése.

Eme szerencsétlen tünetek legfőbb okai különösen az uzsora, mely eddig kiszípolozhatta a szegény föld-

míves, épp úgy, mint a gazdag földbirtokost; az igazgátalan földadó, mely teljesen lehetetlenné tette azt, hogy a föld hasznából a birtokos megélhetett volna; s egyik főok a magyar földműves *kényelemszeretete*, melynél fogva sokszor csak a sült galambot várta a szájába. De az a várt sült galamb csak nem akart megérkezni, s a sok várakozásnak az lett a következménye, hogy *idegen* kezekre jutott egy a kisebb, mint a nagyobb földbirtok.

Egy szóval a sok bajnak nem a legutolsó forrása a magyar ember *nembánomsága, a könnyelműsége*.

Az utóbbi időben javult, még pedig sokat javult a helyzet, de hogy ez a javulás tartós legyen, szükséges ahhoz a *küzdő* munka s a *fáradhatatlan* törekvés, de különösen szükséges a minden eddigi hibát helyrehozó *takarékosság*.

Merem állítani, hogy a földművelő osztálynál sokkal rosszabb helyzete van jelenleg a *kisiparos*-osztálynak. A kisiparosok nálunk valamikor nagyon virágzó állapotban voltak.

Eme jó állapotokat — az igaz — első sorban a földművelő-osztálynak köszönhetjük. Mikor még a földműves-osztály tehetős volt, ugyanaz volt a kisiparos-osztály is. Mert volt, a ki vegyen.

Tönkre ment a földművelő-osztály, vele együtt a kisiparosok is.

A kisipar második megölője a nagy gyárak. Ezek egyszerűen tönkretették a kisipart. S a volt kormányok büne e tekintetben óriási nagy. Segítették pénzzel a nagy gyárakat, hogy azoktól viszont különféle segélyekben részesüljenek. Ez bűn volt a kisiparosok ellen, midőn azok léteiket semmisítették meg.

Az új irány, mely a kereskedelmi miniszteriumban a legutóbbi időben tért foglalt, meglehetősen garanciát nyújt arra, hogy ezeken a bajokon talán idővel segítve lesz.

Nagy baj az is nálunk, hogy a kisiparosok nagyon kezdték a *fényűzést* és ez őket, valamint családjukat sokszor a koldusbotra vitte.

Mindenhol a takarékoság a főelv, mert ha tovább nyújtózkodunk, mint a meddig a paplan ér, az már nem rendes állapot.

De különösen tönkre tette egy a földműves-, mint a kisiparos-osztályt a nagytőke, mely a gyárakkal spekulál, a nélkül, hogy valami nagy adót fizetne.

Megszivlelendő okok ezek, a melyeket egy részében az illetők maguk is eltávolíthatnak. Másrészt azonban az legyen a főelv, hogy egy a földműves-, valamint a kisiparos-osztályt csak oly kormányt támogasson, a mely e két hatalmas nemzeti tényezőnek fönnállását s előbbrevitelét minden lehető eszközzel támogatja és erősíti.

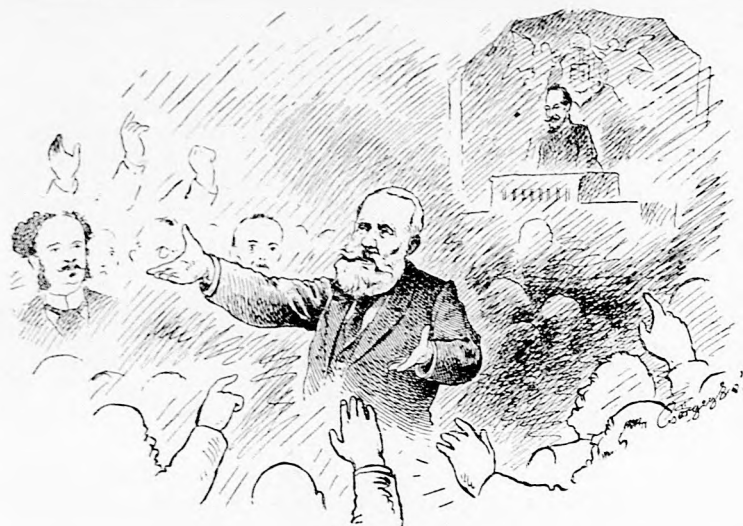
Dr. Kozma Kálmán.

POLITIKAI VILÁG.

Krónika a hétről.

Legyetek proletárok!

Ezt akarja mondani az a tervezet, a mely újmódi adózást akar behozni; az a tervezet, a mely vissza akarja állítani a jobbagyság sötét korszakát... csak a nemes lehet tanult ember, csak az tanulhat, a kinek — pénze van. Arról van szó, hogy fölemelik a tandíjat az iskolákban. Föl a kiseddévótól a gimnáziumig s — ha sikerül a tanügyi tanácsnak tervét kivinnie — a ki nem tudja megfizetni az iskolapénzt, azt az igazgatónak kötelessége hazazavarni. Tehát így tesz az az állam, a mely valamikor műveltség tekintetében Európa első országa akar lenni?! Gyönyörű szép dolog! A kinek nincsen pénze, az

Madarász apó beszél Jókai ellen.

legyen csavargó, betörő; sohase legyen fogalma írásról, olvasásról, Istenről, vallásról! Igenis, a ki teheti, az fizessen, de ha a tanulók 90 százaléka nem tud fizetni, akkor azt a kilenczven százalékot ki kell tanitanunk ingyen annál is inkább, mert ha vagyona nincs valakinek, akkor csak egyre támaszkodhatik egész életében — a tudományára. Ha az nincs meg, menthetetlenül elvész s jaj annak a társadalomnak, a melynek színe-java így pusztul el.

A közös hadügyminiszter.

Krieghammer Ödön közös hadügyminisztert, a ki a legutóbbi időkben gyöngékedett, bizonytalan időre szabadságot tart. Hát bizonyosan úgy áll a dolog, hogy a miniszter ur szokik a delegáció elöl, a mely talán végre átlátta, hogy tovább nem tűrhetjük Krieghammerműködését. Az egész hadseregbe osztrák szellemet oltott, a magyar tiszteket osztrák sereghez osztotta be az irott törvények ellenére, a mi pedig nagy szó. Mi mindig azt akartuk, hogy a magyar ügyek ne közösek, hanem magyarok legyenek; ő mindig azt akarta, hogy a magyarok ne közösek, hanem osztrákok legyenek. Annakokáért jól teszi a delegáció, ha felelőségre vonja a közös hadügyminiszter urat, bármennyire gyöngékedik is.

Kereskedők a gazdasági közösség ellen.

A budapesti kereskedelmi testület mostanában számol be mult évi tevékenységéről. A beszámoló a gazdasági pangással foglalkozva hangsúlyozza, hogy közigazdasági életünk bajai egyenesen Ausztriával való viszonyunkból fakadnak. Míg más államok béke idején minden figyelmüket az állami belviszonyok prosperitásának szentelhetik, addig nekünk folytonosan résen állva kell közigazdasági függetlenségünk kérdésében vitatkozni és viaskodni Ausztriával. Ime, az általunk is folytonosan hangoztatott vezérelv kezd lassanként átinni a köztudatba.

★

Az új vámtörvény. A bécsi mezőgazdasági bizottság vámpolitikai albizottsága az elmúlt héten foglalkozott azokkal a kérdésekkel és javaslatokkal, melyeket a földművelésügyi miniszter elé fognak terjeszteni a vámtörvény revíziója dolgában. Az előterjesztendő újítási javaslatokat általánosságban elfogadták.

A szerb egyházi zsinat egybehívása. A király ő felsége folyó évi márczius hó 5-én kelt rendeletében a gör. keleti szerb nemzeti egyházi kongresszust 1902. június 8-ra Karlóczára hívja össze.

Miskolcz képviselői a miniszterelnöknél. Miskolcz város két képviselője, Soltész Nagy Kálmán és Bizony Ákos a héten tisztelegtek Széll Kálmán-nál, mint belügyminiszternél, hogy támogassák Miskolcz város kérvényét, a melyben a város önálló törvényhatósággá való fejlesztését kérelmezi. A miniszterelnök megígérte, hogy az ügyet támogatni fogja.

Képviselőjelölés a sepsii kerületben. A Horánszky Nándor elhunytával megüresedett kerületre nézve megkezdődtek a képviselőjelölésre vonatkozó kombinációk. A szabadelvűpárt legnagyobb része *Makfalvay* Gézát, Horánszky hű elvtársát öhajítja fölléptetni, kinek megválasztása nyereség volna a parlamentre. Vele szemben a zsidók a *Mezei* Mór nevét hangoztatják.

Elvi határozatok iparos-segédek ügyében.

A kereskedelemügyi miniszter a következő elvi jelentőségű határozatot hozta az iparos-segédek ügyében: A magyarországi iparos-segédeknek és gyári munkásoknak, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok területén történő utazáshoz, a munkakönyvön kívül, egyéb igazolványra nincs szükségük.

Megsemmisített mandátum. Im már a második eset dr. Paiss Andor elnöklete alatt, hogy a m. kir. Kuria választási ügyben megsemmisítő ítéletet hozott. A pécsvárad kerületben az 1901 októberben tartott általános képviselőválasztáson dr. Egyry Dezsőt képviselővé választották Vedella Mihály ellen. A választók azonban megválasztása ellen petíciót adtak be, hogy Egyry megvesztegette volna a választópolgárokat. A Kuria a héten tárgyalta az ügyet. Dr. Egyry Dezső megesküdtött, hogy nem volt vesztegetési szándéka, csupán 5—6 választónak ígért 2—2 forintot «készkiadások megtérítése» czímen. A Kuria azonban ezt is törvényellenesnek találta s azért Egyry mandátumát érvénytelennek nyilvánította s egyttal Egyry választói jogát egy évre fölfüggesztette.

Nagy vihar a képviselőházban.

Pénteken, április 18-án.

Nagy csetepaté volt ma a Házban. Inségben és nyomorúságban van az egész ország. Naponkint panaszt tesznek a képviselőház előtt a kivándorlásról, a munkanélküliek tizezrével vonulnak föl az utcákra. Ily körülmények között az ellenzék panaszt emelt az ellen, hogy Jókai Mórnak több nagy színekurája mellett még külön évi 8000 koronát juttassanak az adózók filléreiből. Ha Jókainak szüksége volna valamire, társadalmi uton akár milliókat is összeszedhetnek, de a szegény nép keserves filléreiből nem lehet senkinek pénzt adni. Ez a téma kavargott, hömpölygött ma a Ház előtt, nagy vihart és zajos jeleneteket idézve elő.

A közoktatásügyi költségvetés egyik tételében «Magyarország néprajzi leiratása» czímen, valósággal pedig «Az osztrák-magyar monarchia írásban és képen» czímű eléggé haszontalan mű szerkesztésére 12.000 korona van fölvéve.

Ebből az összegből nyolczezer korona Jókai Mórnak jut, de a költségvetésben az összegnek ezen rendeltetése nyíltan nincs kitüntetve. Ezért ma az illető tétel tárgyalásánál fölszólt Várady Károly és igen tárgyilagos hangon kifogásolta ennek az összegnek megszavazását, mert az illető mű szerkesztése már tizenhét év óta folyik és annyi pénz elpocsékolása után már be is fejeződhetett. Határozati javaslatot is terjesztett tehát be, hogy ez az összeg töröltessék.

A néppárt részéről *Rakovszky* István támogatta az

elnöknél.
gy Kálmán
Kálmán-
mogassák
ros önálló
ezi. A mi-
támogatni

n. A Ho-
kerületre
vonatkozó
obb része
t óhajlja
g volna a
Mezei Mór

ügyében.
elvi jelen-
ügyében:
ri munká-
ráltságok
akönyvön

második
kir. Kuria
A pécs-
általános
ré válasz-
ban meg-
megvesz-
néten tár-
nyogy nem
lasztónak
ezimen.
a s azért
együttal

n és nyo-
panaszt
munkanél-
körülmé-
en, hogy
ég külön
eiből. Ha
ton akár
keserves
téma ka-
vihar és

oen «Ma-
gal pedig
n» című
rona van

ókai Mór-
zen ren-
az illető
igen tár-
nek meg-
tizenhét
n már be-
tett tehát
ogatta az

indítványt, kijelentve, hogy ha a többség meg akarja jutalmazni Jókait, keressenek erre más formát.

Kubik Béla ezalatt aláírásokat szerzett arra, hogy a tétel elfogadása fölött névszerinti szavazás ejtessék meg. Ezt az ívet a Kossuth-párt számos tagja aláírta, annak bizonyosságául, hogy egyetértének Várady Károly indítványával.

Madarász József fölhívta Wlassicsot, nyilatkozzék, hogy Jókai Mórnak állandóan-e vagy csak ideiglenesen akarják az ország adófilléreiből a nyolcezer korona nyugdíját kifizetni?

Már e beszédek alatt is óriási lárma volt a Házban. A kormánypárt részéről tüntetőleg éljenezni kezdték Jókait.

Nagy zajban kelt föl Wlassics és csodálkozásának adott kifejezést, hogy a magyar képviselőházban Jókai fizetése ellen főlshóznak.

Wlassics kijelentette, hogy az összeget Jókai irodalmi működésének jutalmazásául vették föl.

— Társadalmilag gyűjtsenek neki! Nem lehet az adózók filléreiből adni!

Az ellenzék nagy része hevesen tiltakozott a miniszter szavai ellen.

— Jó aink nagy jövedelme van a bankoknál, biztosító-társaságoknál, mint színházi impresszárió is keres, nincs szüksége a szegény adózók filléreire — kiáltották nagy zajjal a baloldaltól.

Időközben Madarász József megkérte Kammerer Ernő előadót, hogy engedje át neki az előadói széket, mert az uralkodó nagy lármában csak az előadói székről tudja magát megérinteni. Kammerer át is engedte helyét, mire az öreg Madarász harsány hangon tiltakozott az ellen, hogy közpénzekből jutalmazták meg Jókai azon szolgálatait, melyeket Bécsnek tett.

A jobboldal borzasztóan lármázni kezdett erre, úgy hogy a Ház tanácskozása perczekre megszakadt. Sokan az előadói emelvény felé siettek és le akarták onnan tuszkolni az öreg urat, ki szótlanul nézte a körülötte kavargó vihart. Többen a Kossuth-pártiak közül segítségére akartak sietni, mert néhány pillanatra válságos volt az öreg ur helyzete. Egynéhány Kossuth-párti viszont Madarász ellen fordult és korholták, a miért Jókait bántja.

Barta Ödön ezt kiáltotta Madarász felé:
— Te beszélsz nekünk hazafiságról, a ki az ex-lex idején elnöki fizetést adattál magadnak.

A jobboldal tapsolt azoknak a Kossuth-párti képviselőknek, kik Madarász ellen fordultak.

Időközben az elnök rendreutasította Madarászt, ki még mindig az előadói emelvényen állt és eredménytelenül kísérelte meg, hogy beszédét befejezhesse.

Tallán Béla azzal iparkodott az elnök segítségére, hogy az elnöki emelvénytől eltávolította a zajongókat.

Ezalatt a Kossuth-pártiak között nagy kavarodás támadt. Sokan Kubik ellen fordultak, hogy miért kér névszerinti szavazást. Barta Ödön, Olay Lajos megbotránkoztak azon, hogy miért adott be egy pártjukbeli képviselő indítványt Jókai ellen. A meghasonlás oly nyilvános volt, hogy a többi ellenzéki pártok megütődve hallgatták ezt a testvéri háborúságot.

Madarász végre óriási lármában azzal fejezhette be beszédét, hogy ő meg a saj-

tóban fogja nemzetének bebizonyítani a maga állításának igazságát.

A jobboldal erre még jobban tombolt és követelte, hogy Madarász távolíttassék el az előadói emelvényről.

A nagy zajban Beöthy Ákos is beszélt, tiltakozva az ellen, hogy a kormány hamis firma és hamis lobogó alatt csempészi be a költségvetésbe a kormánypárt körül szerzett érdemek jutalmazását.

Erre fölkelt még egyszer Wlassics és kijelentette, hogy Jókainak sokkal nagyobb érdemei vannak, semhogy azokat még külön indokolni is kellene és azért ő megérdemli a fizetést.

A Kossuthisták közül erre néhányan tüntetően tapsoltak a miniszternek. Köztük Barta Ödön képviselő is.

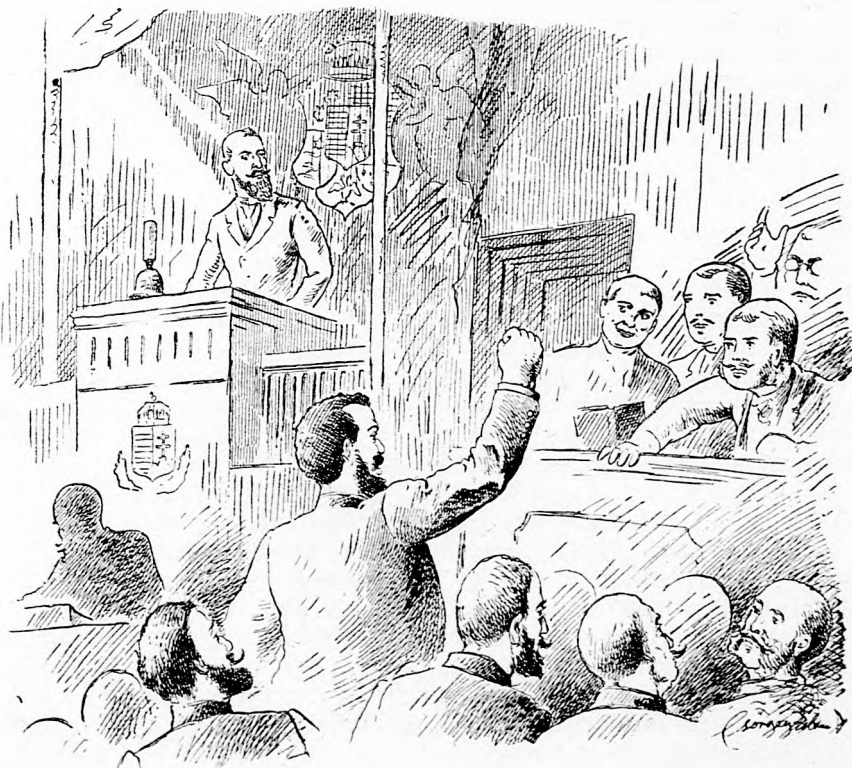
Ez ellen a hirlapirói karzatról a «Magyarország» című napilap egyik munkatársa mellette ülő kartársának azt a megjegyzést tette:

— Ellenzéki képviselők tapsolnak a miniszternek.

A megjegyzést meghallotta a pár lépésre ülő Barta Ödön is és éktelen dühbe tört ki, ép úgy, mint a multkor, a mikor Lukács megható naivitásnak mondta valami beszédjét, fölugrott és az illető hirlapiró ellen fordult, hogy ő nem tür ilyen szóbeli kritikát ujságirótól.

Barta Ödön magánkívüli kiabálódzása és lármája elterelte a figyelmet a tulajdonképeni tárgytól. Barta folyton jobban és jobban lármázott, egymagában ütötte a padot és fölugrált helyéről és végül szót kért az elnöktől, mert mentelmi jogának megsértését akarja bejelenteni a Háznak.

Ezt meg is tette, de a remélt hatás elmaradt. Az elnök kijelentette, hogy a tényállást ki fogja deríteni. Mandowsky Richárd, a «Magyarország» illető munkatársa nyomban jelentkezett is az elnöknél és kijelentette, hogy ő volt az, a ki társai előtt egy megjegyzést tett, de eszé-ágában nem volt a Ház valamely tagját megkritizálni, csak barátai előtt utalt arra a különös jelenségre, hogy miként vész össze az ellenzéki párt az ország színe előtt egy kérdésben és néhányan közülök, hogy tapsolnak a miniszternek. De ha ezzel a halk megjegyzéssel az elnök

Barta Ödön az ujságírókat megvádolja.

ur véleménye szerint vétett a Ház méltósága ellen, kész ezért sajnálkozását kifejezni.

Apponyi Albert gróf ezt nyomban a Ház tudomására hozta és az egész Ház azt zajos helyesléssel tudomásul vette. Ezzel az ügy ezen része be volt fejezve, de a Kossuth-pártiak egymásközi zenebonája ezután érte el tetőpontját.

Pichler Győző azt indítványozta, hogy a Ház törvényjavaslattal biztosítson Jókainak élethossziglan 8000 korona jutalomdíjat. *Lengyel* Zoltán pedig indítványozta, hogy a tétel a rendes kiadások közé vétessék föl.

Mindkét indítványt a kormánypárt nagy éljenzéssel fogadta, *Wlassics* pedig készségesen kijelentette, hogy Lengyelét elfogadja, mire *Pichler* a magáét visszavonta. A Lengyel indítványa felett névszerinti szavazást kellett elrendelni, mire természetesen a többség azt elfogadta, de az ellenzék nagy része tartózkodott a szavazástól.

Szavazás után még egy nagy mulatságos jelenetben volt része a Háznak. *Olay* Lajos lesajnálta azokat, a kik a Jókai részére való pénz megszavazásában nem vettek részt. Erre *Kubik* Béla az ellenzék zajos tapsa között kijelentette, hogy ő nem kér *Olay* sajnálkozásából és tiltakozik az ellen, hogy az ő politikai magatartását bárki is megkritizálja.

Ezzel az emlékezetes ülés viharos jelenetei véget értek.

Országgyűlés.

Szombaton, 1902 április 19-én.

Komor hangulatban tárgyalták tovább a közoktatás költségvetését, közben Horánszky Nándor utolsó óráiról a legszomorubb hírek érkeztek. Az ülés első szónoka Szemere Miklós volt, a ki az egyetemről szólott általában, utána Szalay László kívánta, hogy Kassán állítsák föl már a harmadik egyetemet. Major Ferencz pedig a budapesti orvosi egyetem kifejlesztését sürgette. *Wilczek* Frigyes gróf figyelmeztette a kormányt, hogy a budapesti egyetem tulajdonképpen nem állami, hanem katolikus intézet; *Wlassics* miniszter erre azt mondta, hogy mégis az államé az, noha katolikus alapítványokból tartják fenn. *Veres* József azt kéri, hogy a budapesti egyetemen a protestánsok számára is szervezzenek hittani kart. A tanítószó anyagi helyzetének javításán buzgólkodtak többen, mire a miniszter ígéretet tett, hogy fokozatosan, a mennyire az ország pénzügyei engedik, mindig jobb és jobb ellátást fog biztosítani a népnevelés apostolainak.

Az ülés végén Visontai Soma interpellált a hármasszövetség megújításáról, *Horváth* Gyula pedig a csendőrség anyagi helyzetének jobbítása érdekében.

Hétfőn, 1902 április 21-én.

A Ház mai ülése Horánszky Nándor emlékezetének volt szentelve. Már az ülés külső színezetén is meglátszott, hogy a képviselők gyászmanifesztációra gyűltek egybe, hogy részvétüknek adjanak kifejezést egy őszintén megsiratott hazafiú elhunytá fölött. Mielőtt az ülés megnyílt volna, az elnöknél jelentkeztek az összes ellenzéki pártok mandatáriusai és kijelentették, hogy a nyílt ülésben csatlakozni kívánnak a Horánszkyt méltató nyilatkozatokhoz. Így az ülésen nagyszerű módon nyilatkozott meg az egész ország fájdalma Horánszky Nándor halála fölött.

A képviselők kizárólag fekete ruhában jelentek meg és zsufolásig megtöltötték a padosorokat; a karzaton előkelő közönség foglalt helyet, melynek soraiban megjelent a Horánszky választókerületének, a szepesi kerületnek diszes küldöttsége. A főrendi karzaton helyet foglaltak *Samassa* érsek és *Ernszt* Kelemen főrendiházi alelnök, az elhunyt régi jó barátjai.

Ünnepi esendben nyitotta meg az ülést Apponyi Albert gróf, a kin meglátszott, hogy régi fegyvertársa halála milyen mélyen megrendítette. Elfojtott hangon jelentette be a Háznak Horánszky halálát. Horánszkyval — ugymond Apponyi — egy nemzeti tényező száll sirba — és az egész Ház pártkülönbség nélkül helyesli e kijelentést. Majd klasszikus szavakkal méltatja Horánszky önzetlenségét, kötelességérzetét és puritán egyszerűségét. Minden mondatát a helyeslés tompa moraja kíséri. Apponyi végül előterjeszti indítványát, hogy minő módon fejezze ki a Ház Horánszky elhunytá feletti részvétének kifejezését. Mielőtt azonban az elnök javaslatai határozattá emeltettek volna, fölállott helyéről *Szell* Kálmán miniszterelnök és meleg szavakkal bucsúztatta el a kormány nevében Horánszkyt, kinek halálát országos csapásnak mondja. Közéletünk egyik legnemesebb, legigazibb és legerősebb alakja dőlt ki, szót a miniszterelnök. Majd kristálytisza jellemét, elvhűségét és puritanizmusát emeli ki. Egész ember volt, ki egész életét a munkának és a hazának szentelte. Még ajka utolsó vonaglásával is azt sutogta: «Munka és haza!» Legyen ez az ő végrendelete, melynek végrehajtását az egész ország tartsa szem előtt. Általános tetszés kísérte a szép szavakat.

A néppárt nevében *Rakovszky* István beszélt. A nagy veszteséggel szemben megszűnik minden ellentét és az elhunyt nagy erényeinek méltatásában összeforr minden párt. A néppárt is le akar tenni egy czípuságát. Utal arra, hogy Horánszky mint szegény ember halt meg és most már az ország kötelessége jóvátenni az elhunytal szemben, a mit az élő Horánszkyval szemben elmulasztott. Az e szavakban fölvetett eszme az egész Ház helyeslésével találkozott.

A Kossuth-párt megbizásából *Barabás* Béla hajtotta meg igaz szomorúsággal és gyászszal a függetlenségi-párt zászlaját. Kiemelte Horánszky igaz, becsületes magyarságát.

Végül *Szederkényi* Nándor nyilatkozott; keresetlen, őszinte szavakkal emlékezett meg Horánszky harminczéves parlamenti szerepléséről, mely alatt annyiszor volt alkalma kimutatni lángoló hazaszeretetét, önzetlenségét és tudását.

Ezzel befejeződött az ülés. Délután 2 órakor a Ház folyosóján egybegyűltek a képviselők, hogy innen testületileg vonuljanak föl, elkísérni Horánszkyt utolsó útjára.

Kedden, 1902 április 22-én.

Végre befejezheték a kultusztárca költségvetését. Előbb azonban még *Lengyel* Zoltán és *Neményi* Ambrus kérték a kormányt, hogy Zilahon állítsa föl újra a tanítóképző intézetet. *Krasznay* Ferencz a testi nevelésre kíván nagyobb gondot fordítani, *Pozsgay* Károly pedig a tanítók számára biztosított helyet követel a községi képviselőben.

Az ülés második részében az új indemnitási javaslat került tárgyalás alá, melynek elfogadását *Szell* Kálmán azzal az indokolással kérte, hogy ő nem tehet arról, hogy a képviselőház félénél tovább tárgyalja az esztendő költségvetését.

A többség az indemnitást meg is szavazta.

Szerdán, 1902 április 23-án.

Az igazságügyi tárca költségvetése került sorra. *Rohonyi* Gyula elfogadásra ajánlotta a kormányt előterjesztést és ígéretet tett, hogy a bírák és bírósági alkalmazottak fizetése fokról-fokra javulni fog a következő években.

Utána *Bakonyi* Samu, a debreczeniek követe szólt az ügyvédekről, többek közt azt is hangoztatva, hogy ezentul bírónak csak olyan jogászt nevezzenek ki, a ki

előzőleg már néhány éven át ügyvédkedett. Sürgeti a végrehajtási törvény ujjaalakítását, a csődtörvény, a telek-könyvi rendtartás, a tőzsdebiróság reformját. A halálbüntetés föltétlen eltörlését követeli. A lopásra kiszabott büntetéseket enyhíteni kellene, a csalárd vagyoneltulajdonításra pedig szigorubb büntetést mérni.

A néppárti Simonyi Semadam Sándor a váltótörvény hibáit sorolja föl és a perrendi eljárás egyszerűsítését sürgeti. A magyar törvényhozás hivatásainak legideálisabb betöltését abban látja, ha munkájában mindenkor a magyar földmives érdekeit tartja szem előtt.

Csütörtökön, 1902 április 24-én.

Kedves magyar választók! A hány ügyvédet meg egyéb jogászbembert az országgyűlésre küldtetek, az most mind hozzászól az igazságügyi költségvetéshez. Nem volna ez baj, ha nem valahányan ugyanazt mondanák el, a mit jogi szaklapokban, meg jogászi egyletekben, no meg az egyetemi vitákou réges-regóta megtárgyaltak. Hová lett a régi hírünk: hogy a magyar — jogász nemzet? Manapság a képviselők fölolvadásokat tartanak a kormánynak holmi német, angol, francia jogi könyvekből; eszméje, iránytszabó gondolata egyiknek sincsen. Így van ez a balállapot már 67 óta. Azért nyomorgunk a jogi intézmények sulya alatt. Mert nem a hazai életből fejlődik ki jogszolgáltatásunk, hanem a külföld utánzása az egész.

Issekutz Győző beszédjéből csupán annyit találtunk említésre valónak, hogy jó volna az ügyvédi vizsgát szigorítani; Várady Károly a kuriai biráskodás apróbb hibáiról panaszkodott és határozati javaslatot nyújtott be a miniszterek meg államtitkárok nyugdíja ellen. Kiss Emil kereskedelmi szakbiróságokat szervezne. Zboray Miklós a biztosítási törvény sürgős megalkotását, továbbá a budapesti járásbiróságok egyesítését kérte. — Radovánovics György a horvát és magyar törvények megegyeztetését kívánja, mert sok olyan viszás dolog fordul elő, a minő például az is, hogy a dunai rákokra meg halakra máskor van tilalmi idő Torontálban, mint a szerémi partokon. Buzáth Ferencz az uzsora-törvény szigorítását kéri és a zsidókra nézve a rituális esküt akarná meghatározni, valamint általában a vallásos esküt hozná be a polgári eskü helyébe.

Pénteken és szombaton is még folyott az igazságügyi tárca vitája.

Boldogságos Szűz Anyánkhöz.

Boldogságos Szűz Anyánk!
Rózsás kerted szép hazánk,
Sohasem volt oly válságban,
Mint milyenben manapság van,
Lám azért is nézz ma ránk,
Kik zokogva esdünk:
Boldogságos Szűz Anyánk,
Könyörögj érettünk!

Boldogságos Szűz Anyánk,
Oh dicső nagy Pátronánk,
A Te rózsás szent füzered
Gyűjtse egybe mind a népet,
Hogy kivivjuk hit-hazánk,
Mind zokogva esdjünk:
Boldogságos Szűz Anyánk,
Könyörögj érettünk!

Kálmán Károly.

Boriska Tóthék.

Boriska Tóth Mihálynak a háza ott van a Zsinór-út kellős közepén. Szép ház nagyon, még az ellensége sem tagadhatja, hogy az a legszebb a faluban. Hat nagy ablak az utcára, tornyos kapuoszlop, végig kőkerítés; belülről széles, magas tornác, az udvarban csavaros kut, hátul meg öt öles istálló. — Egy szóval minden, a mi csak egy gazda házához dukál. Porta meg éppen akkora van, hogy fele is több volna az elégnél.

László Terka néni — a hátsó szomszéd nagy ellensége lehet a Boriska Tóth familiának. Volt is köztük kellemtelenkedés a porta miatt, mert a nagy istálló végét B. Tóthék a Terka néni portájára építették. Elsoroztak az udvarából egy jó lábnýt. Mikor aztán Terka néni észre vette a dolgot, éktelen lármát csapott. Veszekedett a szomszédjával reggeltől estig. Id. Boriska Tóth Mihály egy ideig csak hallgatta a szapora beszédü asszonyszemélyt — tudta, hogy annak van az igazsága — de mikor már nagyon elunta a lármát, rászólt a szomszéd asszonyára, hogy ne kiabáljon annyit, mert leüti a derekát. Nagyon megijedhetett Terka néni, mert csakugyan nem szólt többet, hanem fölvette a fekete ruháját, hogy majd fiskálisnak adja a dolgot. A többi szomszéd alig tudta lebeszélni; ha elveszti a pört, sok lesz a költség, ha megnyeri... no! attól meg az Isten mentse meg, mert Boriska Tóthék bizonyára agyonütik; veszedelmes nép az nagyon.

Igy aztán Terka néni nem ment a fiskálishoz, hanem csak úgy szóval agyarkodik szomszédjai ellen. Mikor négy-öt asszony összekerül, mindig megmondja Boriska Tóthékról a véleményét; hogy milyen csuf, veszekedős, bitang népség; meg hogy könnyü B. Tóth Mihálynak! Kuporgatott az apja meg az öregapja eleget, ő csak a kész vagyonba ült bele....

Mint a hogy igazsága is van Terka néninek. Még abban is igazsága van neki, hogy a szomszédjait úgy leszólja a sárga földig; de azt meg már minden utca-gyerek tudja a faluban, hogy még tavaly ilyenkor Boriska Tóth Mihály a feleségével, meg a három családjával együtt csak úgy evett, ha az apja adott nekik. Igaz, hogy az mindig adott. Ha nem is valami bőven, de csak adott; akkor is csak nekik takarékoskodott.

Most esztendeje mind a két fia neki esett id. B. Tóth Mihálynak — Mihály is, meg Pál is — hogy adja át nekik a vagyont. Egész nap az járta, hogy öreg emder ő már, minek vesződik a dologgal; elvégzik azt már ők ketten is. Meg ha most elosztja a vagyont, halála után nem lesz min összeveszni.

Hát azt tudta is az öreg, hogy a fiai épen olyanok, mint a milyen ő volt fiatal korában; ő pedig összeveszett mindenkivel, a kivel valami dolga akadt. Még ütött is, de azt nem nézte, hogy hova. Azt is tudta jól, hogy ha a vagyont el nem osztja köztük, hát ezek bizonyosan összevesznek a jusson. Akkor pedig a fiskális is részelt belőle; úgy lehet többet, mint Mihály meg Pál együttvéve. Azért hajlott is a szóra. Pedig félt, nem is akarta kiadni kezéből a vagyont. Eddig még sohasem gondolt rá, de most eszébe jutott, hogy járt az ő édes apja is. Neki adta át vagyonának nagy részét a tartás fejében, ő meg elmarta, kinézte a házból... No ő majd jobban vigyáz magára...

Az idén Szent György napkor mind a két fiával együtt beállított a zsidó fiskálishoz, hogy megtegyék az osztást. Könnyen megegyezhettek volna, mert a péterszögi kétszás köblös birtokot mesgye osztja két épen egyenlő részre. Azon veszekedtek aztán délig, hogy melyiké legyen az a rész, a melyikre az öreg azelőtt három esztendővel cserepes tanyát épített. Az egész utca az

ablak alá csődült az atyafiságos alkura. Az ügyvéd már az első kanyarítást is megcsinálta, hogy majd megírja az irást. Mihályé lesz a száz köblös föld, meg a nagy ház a faluban; Pál a másik száz köblös részt kapja a tanyával. De a ház sokkal többet ér a tanyánál és ezért Mihály Pálnak még ezer forintot is fizet.

Ekkor bökte ki az öreg, hogy ho... ho...! az élvezet! Azt nem hagyja. A vagyont rájuk iratja ugyan, de holta napjáig ő használja.

Öreg este lett, mire az öreget Mihály meg Pál le tudták venni a lábáról. A fiskális is neki adott igazat. Az öreg azt hajtotta, hogy kiturják, elüldözik, ha a vagyont kiereszti a kezéből. Mihály ugyan égre-földre fogadta, hogy minden jóval ellátja az apját, hogy még a viczispánnak sincs olyan kényelme, mint a milyen neki lesz, de az öreg nem igen hitt a szónak. Eszébe jutott, hogy ő is éppen így beszélt... Mikor aztán látták, hogy nem bírnak az öreggel, nagy dühösen elmentek, hogy ő nekik egy a vagyon nem kell. Akkor aztán utánuk szaladt az öreg. Az járt a fejében, hogy a fiskálisnak most már így is, úgy is fizetni kell, az nem hallgatta egész nap ingyen ezt az istentelen veszekedést. Hát akkor csak csinálja meg azt az irást.

Meg is csinálta aztán úgy, a hogy kívánták. Csak annyit változtattak a dolgon, hogy Mihály Pálnak semmit sem fizet, hanem az öreget holta napjáig tartja. Sokáig egyezkedtek, de azért már az uton is kitört belőlük a harag. Mind a kettő az öregre neheztelt. Pál azt mondta, hogy öt becsapták, sokkal többet ér a ház a tanyánál. Mihály meg a tanyát is magának szerette volna, hisz ő tartja az öreget.

Pál kiment a tanyára lakni, az öreg meg Mihályékkal bent maradt a faluban. Eleinte nem is volt semmi baj. Az öreg beteges volt ugyan, de hát egyéb dolga sem volt, mint pihenni; fél nap is elhevert a szunyogháló alatt. Déli harangszóhoz valamelyik unoka futott érte, hogy asztalon az étel; addig hozzá sem láttak, míg ő oda nem ért. Mihálylyal is csak megvoltak valahogy; néha egy hétig sem szóltak egymáshoz.

Hajh!... De minden másképp lett ám, mikor Mihály a tanyaépítéshez fogott. Addig csak feleségére zsémbelt — valakivel kellett veszekedni — most mindenért az öregbe kötött. Mindig haragosabb lett, mert a tanya sok pénzt elnyelt. Indulatosan kérdezgette az apjától, hogy miért nem adta a tanyát is neki, most az építés mennyi pénzébe kerül, a földet is megterhelte már.

Nem futottak most már az öregért, hogy asztalon az étel; mostanában az is sűrűn megesett, hogy mikorra ő odaért, nem igen volt a tálban. Nem szólt ezért senkinek; nem szeretett már veszekedni. Lement az istállóba, hogy senkinek se legyen láb alatt.

Tegnap délután aztán megesett a nagy baj.

Ott pipált az öreg a tornáczon egy rossz cserépipából. A tajték eltört, de nincs annyi pénze, hogy megint egy olyant vehetne magának. Ezt is úgy kereste ki a Mihály régi pipái közül.

Azon gondoskodott épen, hogy az Uristen milyen jól megfizet mindenért. Ő is épen így bánt apjával; no, Mihálynak meg majd az ő fia fizet meg. Megmondta a zsidófiskális, hogy baj lesz ebből, de hát azt gondolta, a mit az ő édesapja is gondolt, hogy fia majd megbecsüli öreg édes apját. Pál is haragot tart rá. Mióta a vagyont kézbe kapta, feléje sem nézett. Csak az a tanya készen volna már; hátha akkor Mihály megcsendesedik...!

Epen ezen tünődött, mikor Mihálynak a hangját meghallotta. Most jött meg a tanyáról és a mint bekiáltott, hogy nyissák ki a kaput, hangjából kiértett a türelmetlen harag. Hab lepte a két szilaj fekete csikót a sebes

hajtástól, de azért Mihály még a kapuban is végig eresztette rajtuk az ostort. Vágtatva rántották be a könnyű kocsit s reszketett a lábuk, mikor az istálló előtt az erőszakos rántásra nagyhirtelen megálltak.

Az öreg megindult, hogy majd segít kifogni a lovakat, de mikor meghallotta, hogy Mihály milyen czifrán szedi sorba a szenteket, visszafordult és a tornácra leste, hogy istenes szó nem jön ki a száján. Egy darabig még hangzott a lovak nyugtalan dobogása, aztán Mihály kijött az istállóból. Akkor meg a Sajó kutyát ütötte nyomorékká, mert megnyalta a kezét.

Az öreg nem tudta eltalálni, hogy mi baj eshetett, csak úgy gondolta, hogy valami szerencsétlenség történt. Megijedt, mikor Mihály fölött a tornácra, mert a nagy, erős ember szemeiben ott lobogott a féktelen indulat; kipirult arcán csurgott az izzadság, összezsapzott haja a szemébe lógott; olyan volt a tehetetlen haragtól, mint a részeg.

— Mi a baj, Mihály?

Rekedt hangon, durván felelt az öregnek; nagyon káromkodott az elején is, meg a végén is.

— Mi baj...! Bedült a tanya oldala...! De kendnek a nem baj... csak a napot lophassa kend itthon... Én kendet nem tartom ki tovább... menjen kend Pálho'... annak adott kend tanyát... A szentséges...

Ifj. Boriska Tóth Mihály a tornác végén faragta a bodzafa puskát, onnan hallgatta nagy figyelemmel, hogy az apja mit beszél öregapjának.

Annak meg nagyon zokon esett a durva szó. Hogy még őt a Mihály naplopónak mondja, meg, hogy nem tartja tovább...! A Boriska Tóth vér is megmozdult benne; oda is szólt a fiának haragos szóval.

— Hát nem telik az én száz köblös földemből.

Miből...? A kend száz köblös földjéből...? Hát van kendnek földje...? Semmije sincs kendnek... Én nálam aztán kanala sem lesz... Pusztuljon kend innét...!

Talpra rántotta az öreget az alacsony lőczáról és olyat lökött rajta, hogy lebukott a lépcsőn. Azután oda is úgy rohant a tehetetlen öregre, mint egy vadállat. Megkapapta a két karjánál fogva, úgy húzta a földön a kapu felé. Mikor épen az utcára akarta lökni, akkor fordult feléje az öreg könyörgő szóval:

— Ne huzz fiam tovább, én is csak eddig húztam az apámat...!

Sas István.

UJDONSÁGOK.

Horánszky Nándor meghalt.

Ime, ilyen az ember! Porból lett és porrá lesz. A ki még tegnap köztünk járt-kelt, a kitől embertársai annyi jót vártak, a ki megtörő munkára szentelt életét a közjónak akarta áldozni, az nincs többé. Kikisértük a temetőbe, egy-két könycseppet hullattunk érte, elgondolva, hogy ma neked, holnap nekem s aztán ott hagytuk friss koszorúkkal telt sirboltját és hazatértünk, hogy holnap véggé elfeledjük...

Horánszky ember volt. Olyan ember, a ki előtt még ellenségei is meghajolnak, vagy a kinek tán nem is lehetnek ellenségei. Közülünk való közönséges ember volt s azért szerettük mi közönséges emberek, de nagy, nemes férfi, uriember volt s azért szerették a nemesek, az urak. Igazi nagy tehetségű, erényekben gazdag, erkölcsileg tiszta és önzetlen férfi volt; ki tudja, mit művelt volna, ha megmarad a miniszteri székben? s ime, meghalt pályája kezdetén. Kezdetén annak a pályának, a melyre

Horánszky Nándor.

annyi ambícióval indult. Meghalt az az ember, a kit elvi ellenfelei — talán öntudatlanul — mintegy barátjuknak vallanak. Meghalt... az Ur magához szólította... az örök világosság fényeskedjék neki!

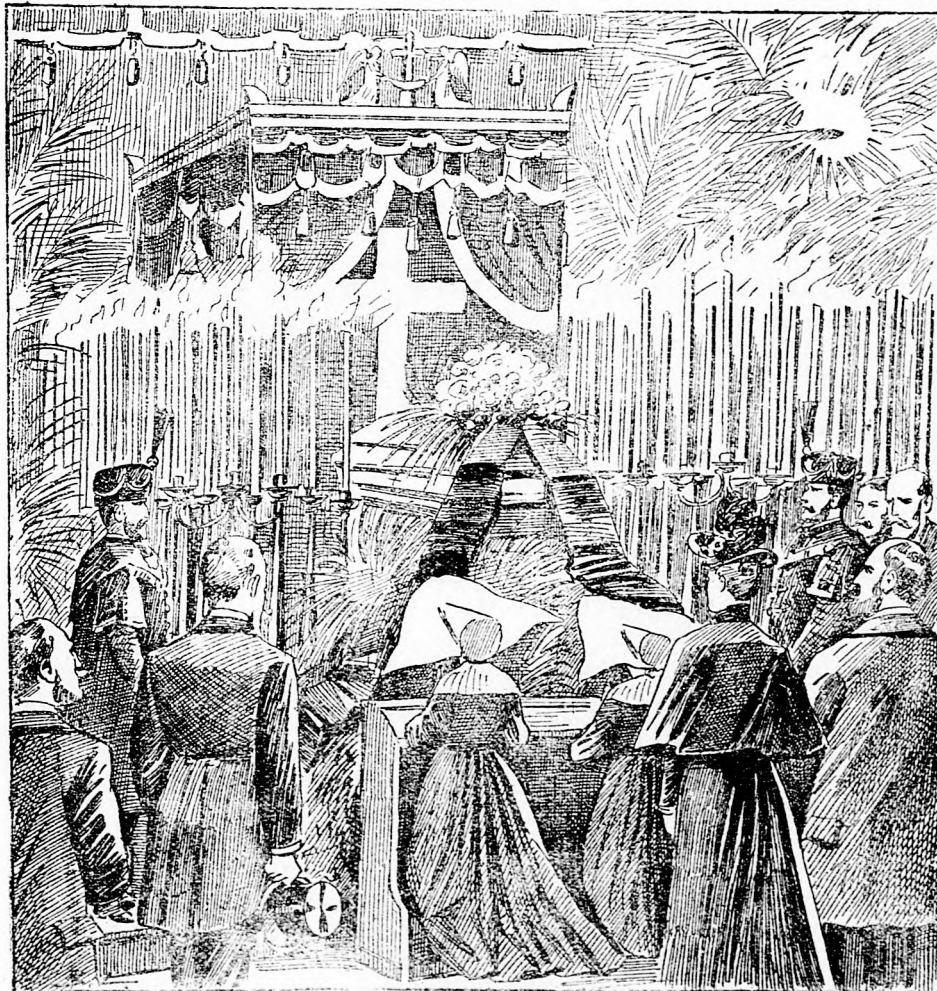
1838-ban született Egerben. A jogot Budapesten hallgatta, a hol 1861-ben ügyvédi oklevelet nyert s még ugyanabban az évben Szolnok város törvényszéki jogtanácsosává választott, mely állásáról a provizorium beálltával lemondott s mint önálló ügyvéd működött. A város érdekeinek előmozdításáért 1872-ben országgyűlési képviselővé választották. 1881-től 1892-ig az esztergomi kerületet képviselte s Királyi Pál halála óta a legújabb időkig a nemzeti-párt elnöke volt, a míg t. i. a párt föl nem oszlott. 1892 óta a szepsi-i kerületet képviselte. A törvényhozásban egész életében igen élénk szerepet játszott, egészen Széll Kálmán idejéig erős ellenfele volt a kormánynak s csak Széll kormánya alatt lépett a szabadelvű-pártba. Bánffy rendszerének testi-lelki ellensége s heves támadója volt. Bánffy bukása után aztán az egész nemzeti-párt élén belépett a szabadelvű-pártba és Szepsiben 1899 szeptember 11-én választói előtt tartott programbeszédében teljes bizalmát fejezte ki s Széll-kormány iránt, a melynek márczius 5-én, Hegedüs Sándor lemondásakor kereskedelmi minisztere lett. Horánszky komoly munkakedvvel indult neki annak a pályának, a mely több tövist mint dícsőséget terem. — Minisztersége első óráiban már a költségvetés ta-

nulmányozásához fogott s e miatt nem is fogadta mindjárt a hódoló küldöttségeket.

Azonközben a miniszteriumot a legpontosabban át tanulmányozta, mindenről a legrészletesebb fölvilágosítást kért embereitől. Egy alkalommal így nyilatkozott: «Én nem foglalok hamar állást, de ha egyszer valamit magamévá tettem, az aztán az enyém.» Ez az a kevés, a mit újabb működéséről följegyezhetünk, mert fáradhatatlan munkásságában váltotta meg a hirtelen halál...

Április 11-én a Mátyástemplomban ünnepi mise volt, a melyen az egész kormány részt vett. Ekkor érte Horánszkyt a katasztrófa. Meghült. Szombaton érezte a lázt és a náthát, de azért bement hivatalába és dolgozott estig. Dolgozott vasárnap is, reggeltől estig. Este elment Széllhez, hogy a vámtarifa, kiegyezés, külföldi szerződések ügyéről beszélgesse vele. A miniszterelnök észrevette, hogy Horánszky beteg, de ez föl sem vette baját. Hétfőn otthon maradt; kedden be akart menni a hivatalába, de már nem tudott. Orvost hívtak hozzá, a ki csakhamar konstataulta a szomorú valóságot, az elkerülhetetlen, végzetes katasztrófát. Tüdőgyulladásba esett. A miniszterelnök, miniszter és képviselőtársai siettek a betegágyhoz s mindenki könyezett, látva a nagy férfiú végső szenvedését.

Megbetegedése után egy héttel, szombaton délelőtt állapota oly válságosra fordult, hogy a család elhívatta Kurecz Vilmos ferenczvárosi plébánost, hogy lássa el a beteget a halotti szentségekkel. Délután egész négy óráig tartózkodott nála Széll Kálmán s többen tetek látogatást a betegnél. Alig távozott el a miniszterelnök, megjelent a betegnél Dr. Müller tanár, a ki konstataulta, hogy a végperezek közelednek s csodának kellene történnie, hogy

Horánszky Nándor a ravatalon.

a beteg állapota jobbra forduljon. Este nyolcz óraker megjelent a betegnél Samassa érsek s Schiauch biboros püspök, a kik föladták az utolsó szentségeket. Ezután elvesztette eszméletét és rövid haláltusa után 9 óra 25 perczkor meghalt.

Meghalt, úgy mint egy egyszerű munkás, a kit a munka öl meg.

Temetése hétfőn délután folyt le, méltó gyászompával. Elkisértük utolsó útjára; abban a kocsiiban haladt, a melyik Kossuth Lajos és Munkácsy Mihály porait vitték örök nyugalomra. A gyászkocsi előtt három hatalmas koszoruskocsi roskadozott a babérok s mirtuszok nagy terhe alatt. A temetés élén haladtak zászlók alatt az összes kereskedelmi és ipartestületek, a posta, a m. á. v. küldöttei. A halottaskocsi után közvetlenül a miniszterek, az országgyűlés tagjai, a halott családja és a miniszterium hivatalnokai haladtak. A menetet elől és hátul lovasrendörök sorai nyitották meg és zárták be. Az egész utvonalon a házak ablakaiból gyászlobogók lengtek alá, az utcai gázlámpákat is gyászfátyollal vonták be s fölgyújtották. A részvét méltóképen nyilvánult a város népének jelenlétében. Az egész utvonalon levett kalappal állott sorfalat a székesfőváros könyező közönsége.

A képviselőház a haláleset alkalmából gyászülést tartott, a melyen Apponyi elnök komor esendben terjesztette elő a gyászhirot s indítványozta a halott érdemei elismerésének törvénybe iktatását. S kormány-párt és ellenzék egyhangulag járult hozzá az indítványhoz s egy szívvél-lélekkel elismerte a volt miniszter nagyságát; mint miniszterét s mint emberét.

Aldás és béke poraira.

*

Horánszky Nándorral immár nyolczra szaporodott a magyar államférfiak száma, a kik aktiv miniszter korokban haltak meg, de egy se volt, a kinek olyan rövid idő jutott arra, hogy eszméit megvalósíthassa, mint neki. Minisztersége csak hat hetes volt, hogy ime a kegyetlen halál kiütötte kezéből a hasznos alkotásokra hivatott szerszámot. Az első, a ki alkotmányunk helyreállítása után, mint aktiv miniszter halt meg, *Eötvös József báró* kultuszminiszter volt, a kit 1871 februárius másodikán szólított el a halál székéből, a melyet 1867 februáriusban foglalt el. A minisztersége tehát négy esztendeig tartott. 1882 augusztusában halt meg *Szende Béla* Magyarországnak 1872 aug. óta, tehát tíz esztendőn át honvédelmi minisztere. Szomorú gyorsasággal követte őt a sirba utódja *ifj. Ráday Gedeon gróf* 1883 december 26-án alig tizenöt hónapos miniszterség után. 1886 április 30-án halt meg *Pauler Tivadar*, a ki két izben volt igazságügyi miniszter, először 1872 szeptembertől 1875 márcziusig, másodszer 1878 juliustól haláláig, tehát összesen tíz esztendeig és öt hónapig. A miniszteri szék halottai között sorrendben utána *Trefort Ágoston* következett, a ki 1872 szeptembertől 1888 augusztus 22-ig, két hét híján tizenhét esztendeig volt kultuszminiszter, e közben 1876 augusztusától 1878 decemberéig földművelési, ipar- és kereskedelmi miniszter is volt ideiglenesen. Utána *Bedekovich Kálmán* volt a miniszteri szék halottja, a kit másodizben való horvát minisztersége idején szólított el a halál 1889 augusztus 10-én. Kétszeri minisztersége összesen tizenhat esztendeig tartott. 1802 május 9-én halt meg *Baross Gábor*, a ki 1886 december 20. óta működött és alkotott előbb mint közmunka- és közlekedésügyi, majd új hatáskörében mint kereskedelmi miniszter. Közben 1889-ben ellátván a belügyminiszter tennivalóit is, öt esztendeig és öt hónapig volt miniszter. Volt tehát már halottja a kultuszminiszteri tárczának kettő: *Eötvös József*

báró és *Trefort Ágoston*, a honvédelmi tárczának is kettő: *Szende Béla* és *Ráday Gedeon gróf.* az igazságügyinek egy: *Pauler Tivadar*, a horvátoknak is egy: *Bedekovich Kálmán*, a kereskedelminek kettő: *Baross Gábor* és *Horánszky Nándor.* (K.)

A király itthon. Ő felsége a király április 28-án, hétfőn érkezik haza Bécsből a fővárosba, a hol egy hónapig marad. Május 6-án lesz a delegáció ünnepélyes megnyitása s május 13-án nagy fogadás az udvarnál. A delegációs udvari ebédek május 25-én és 27-én lesznek. Május 29-én aztán visszamegy a király Bécsbe, hogy résztvegyen az ottani urnapi körmenetben. Közben május 10-én és 11-én is Bécsbe megy, hogy jelen lehessen Mária Krisztina kir. hercegnő és Salm Emánuel herceg lakodalmán.

— **Natalia kikeresztelkedett.** Natalia volt szerb királyné, a ki mostanában Páris közelében lakik, a mult héten áttért a katolikus vallásra. Az áttérés előzménye nagyon érdekes. A királyné villájának szomszédságában lakik egy parasztesalád, a hová Natalia sokszor ellátogatott. A parasztesalád egyik tagja Soulange-Bodin párisi abbé, a kivel nagyon sokat beszélgettek együtt a vallásról. Egyszer csak Natalia azzal a meglepő vallomással lepte meg az abbét, hogy nagyon szeretné a katolikus vallást alaposan megismerni. A pap egy katekizmust adott át neki olvasásra s ennek hatása alatt Natalia teljes meggyőződéssel tette le a katolikus hitvallást a mult szombaton, a mikor meg is gyónt és másnap, vasárnap megáldozott.

Zarándoklat Nagy-Mária-Czellbe. A szent ferencz-rendi atyák *pozsonyi* zárdájából P. Antal vezetése alatt gyalog-zarándoklat indul május hó 5-én Nagy-Mária-Czellbe, a magyar nép e kedves bucsús helyére. Az utat Pozsonyból odáig kilencz nap alatt teszik meg, visszafelé Maria-Taferlig vonaton, onnan Pozsonyba hájón utaznak. Élelméről kiki maga gondoskodik. Valóban áldozatos zarándoklás lesz ez, melynek érdemében sok kegyelmet oszt Nagyasszonyunk közbenjártára a Mindenható.

Magyar zarándokok ünnepe Rómában. A Castra Pretoria-téren levő Jézus Szíve szalezianus templomban szép ünnepe volt a harmadik magyar zarándoklatnak, a mely a mult héten járt Rómában. A templomban magyar pap, Jedlicska Pál esperes mondott beszédet Don Bosko társaságáról. Azután egy másik magyar pap mondott imát. Végül az árva fiuk kara énekelt. A zarándokok a templomból a kolostor udvarára vonaltak, hol Zafféry Károly magyar szalezai pap a társaság egyetemes főnöke nevében üdvözölte a zarándokokat, kik beszédét lelkesen megéljeneztek. Ezután Loyda plébános megköszönte a szíves fogadást. A zarándokok szép összeg pénzt gyűjtöttek össze a cavagliai magyar intézet számára, hol most tizenkét magyar ifju van. Ebbe az intézetbe Zafféry Károly május elsején még huszonöt fiut készül levinni Budapestről.

Leégett vasuti raktár. A hátszeg-váraljai vasuti állomáson április 17-én a kocsirendező gép kéményéből tolatás közben egy szikra szállott ki, a mely fölgyújtotta a raktárépületet, a mely teljesen a lángok martaléka lett az érkezett-áru és értékküldeményekkel együtt. A tüzet a nagy szélben csak nehezen lehetett eloltani. A kár több mint 50.000 korona.

Szerelmi drámák Kassán. Vasárnap Hrouska János czukrász Kassán együtt mulatott menyasszonyával, Grünfeld Reginával. Nemsokára magukra zárták az ajtót s a leány először Hrouska szívébe s aztán a halántékába lőtt. Mindketten meghaltak. — Ugyanott Csuma János cipészlegény megszúrta Czibon Éva cselédet, mert nem akart a felesége lenni.

Semacha romjai. Semachában, a romok eltakarítása közben, az ottani tatár-fürdőben öt asszony holttestére bukkantak, a melyeken testi sérülés nem látszott. Az orvosok konstatálták, hogy éhen haltak.

Tüntetés a templomban. A bajai ferenczrendiek templomában vasárnap izgalmas jelenetek voltak, mert az eddigi szokás ellenére, nem szerbül, hanem latinul énekeltek. A bunyevácok erre zavarogni kezdtek és lármájukkal majdnem megakadályozták az istentisztelet folytatását, úgy, hogy végre is rendőröket kellett hívni. A templomban eddig beszéd és ének fölváltva egyik vasárnap magyar, másik vasárnap német, azután rendszerint szerb volt. Ez most nem így történt s ezért zavarogtak a bunyevácok.

Nagy tüzek. A moszkvai Bromley hajógyárban vasárnap egy munkás vigyázatlanságából tűz támadt, mely több műhelyt s hat gőzöst elhamvasztott. — London egyik külvárosában szintén tűz volt, melyben egy férfi, két asszony és négy gyermek halálát lelte.

Agyonverte a feleségét. A mult héten borzalmas gyilkosságot derített ki a budapesti rendőrség. Horváth Lajosné sz. Vajda Zsófia a Zöldfa-utca 14. sz. ház házmesterének a felesége hirtelen meghalt. Eleinte azt hitték, hogy szivszélhűdés érte, a bonczolásnál azonban kiderült, hogy az asszonyt valaki kegyetlen ütésekkel fosztotta meg életétől. Ennek alapján a rendőrség nyomozni kezdett s szomorú eredményre jutott. Arra, hogy az asszonyt saját férje gyilkolta meg. Vajda Zsófia 15 év előtt ment férhez Horváth Lajoshoz. Hiába intette az apja: «Ne menj, lányom ahhoz az emberhez, mert az lesz a te megölőd!» Ő nem hallgatott reá. Azóta sokszor volt oka megbánnia tettét. A férj iszákos volt, ütötte-verte feleségét és az utóbbi időben mindennapos volt közöttük a perpatvar. A mult héten is részegen jött haza éjnek idején. A lakók a házban nagy lármát, veszekedést halottak, azután egyszerre elcsöndesült minden. Reggelre az asszonyt halva találták. A férje azt mondta, hogy valószínűleg a lépcsőn gurult le, de az utóbb megindított vizsgálat kiderítette, hogy a férj maga a gyilkos s tetteinek el is veszi méltó büntetését.

Tűz egy zsinagógában. Egyik pilseni sörcsarnokban a minap tűz támadt s annyira terjedt, hogy a szomszédos zsidótemplom is kigyuladt s egy része leégett. A tűz éjfélkor kezdődött s csak reggelre sikerült teljesen eloltani.

Orosz zavargás. Az orosz belügyminiszter meggyilkolása a kormányt arra indította, hogy a diákság ellen az összes városokban a legszigorubb intézkedéseket léptesse életbe. A vidéki egyetemeken már helyreállt a rend. Ezzel szemben munkás-zavargásokról érkeznek táviratok; különösen az iparosok zavarognak, de a szigorú cenzúra miatt csak kevés erre vonatkozó hír juthat külföldre. A rendőrség nyomtatványokat kobozott el, a melyekben a munkásokat arra szólították föl, hogy május 1-én kezdjék meg az általános sztrájkot. Szijjagin miniszter gyilkosa a börtönben mérget ivott és meghalt. Ez nyomban elfogása után történt, de a lapoknak megtiltották, hogy erről hirt adjanak. Az utóbbi napokban nagyon sok embert letartóztattak. Az ország ama részeiből, a hol kisoroszok laknak, zendülés hire érkezik. A parasztok és a munkások a hatóság ellen föllázadtak s megverték a rendőröket. Egy újság megjelenését, mely a zendülésről hirt adott, nyolcz hónapra betiltották.

Meghiúsult szoborlopás. Nagy szoborlopást akadályozott meg a fővárosban egy kötelességét tudó rendőr ébersége. Hétfőn éjszaka ugyanis Pataki István rendőr a Rőppentyű-utcában, a Frommer-kert mellett czirkált, a mikor észrevette, hogy a fal mellett egy gyanus külsejű ember, zsákkal a hátán el akar osonni. Megállította és

igazolásra szólította föl. A meglepett ember hebegett valamit és tovább akart menni. A rendőr azonban lefogta és társaiért sipolt. Közben megvizsgálta a zsákot, a melyben a következő szobrokat találta. A király mellszobra, a melynek oldalába a következő van vésvé: «Természet után. Zala György 1897 okt. 22—23.» Három darab daxlkutya, ülő helyzetben. Bronz szobor. Vastagh műve. Egy merengő nő, keresztbekulesolt kezekkel. Teltsch műve. A rendőr a fölfedezésre a gyanus embert bekísérte a főkapitányságra, a hol kiderült, hogy Kubik Károly 25 éves. lopásért öt ízben büntetett kertész és kocsis. A szobrokat Beschörner A. M. érczöntőnek a Külső vaczi-ut 175. sz. alatti gyárából lopta, a honnan hiányzik még Mátyás király szobrának egy réz oldalszerszámja. Ezt azonban nem találták meg nála. A szobortolvajt a rendőrség letartóztatta.

Hymen. Lapunk tevékeny munkásságu szerkesztője Buday Aladár ur f. hó 26-án szombaton d. u. tartja esküvőjét Holndonner Stefánia urhölgygyel a budapesti szent ferenczrendiek templomában, mely alkalomból mi munkatársai itt a nyilvánosság előtt is kötelességünknek tartjuk öt leendő kedves nejevel együtt szívből üdvözölni.

Rudolf napja. Ápr. 17-én néhai Rudolf trónörökös nevenapja alkalmából a schönbrunni kastély kápolnájában ünnepes gyászmise volt, a melyen jelen volt a király és Mária Valéria főhercegnő.

Diákok tüntetése Krüger elnöknel. Abból az alkalomból, hogy lipcsei diákok Schiller Haramiáit legközelebb előadják Utrechtben, egy sereg német és hollandi diák Krüger nyárilaka elé vonult, hol hollandi és német nemzeti dalokat énekeltek. Krüger, a ki nagyon jól érzi magát és éppen jóízűen pöfékelt, megjelent az ablaknál és az ovációkat megköszönte.

A brüxi bányaszerencsétlenség. A brüxi bányában nemrég robbanás történt, a mely óriási szerencsétlenséget okozott. Azóta folytonosan azon munkálkodnak, hogy a romok alá temetett szerencsétlen munkások holttestét napvilágra hozzák. A Jupiter-aknában 14-dike óta dolgoznak, de csak nehezen haladhatnak előre. A főakna és a 9. számú légakna között a romok alatt megtalálták a szerencsétlenül járt Krutta Vilmos holttestét, a mely már föloszlásnak indult. Hramark József meghalt; Mach fővágó és Rohschmidt bányamunkás állapota veszedelmes. A többi munkás állapota javult. A Matild-tárnában történt dinamit-robbanásnál 8 bányász sérült meg súlyosan. A robbanás helyének közelében van az iskolaépület. A nagy légnymás ennek összes ablaktábláit szilánkokra zúzta. A gyermekek nagyon megrémültek, de a tanítónak sikerült őket lecsillapítani s az iskolából eltávolítani minden baj nélkül.

Nagyuri gazember. A budapesti rendőrség a napokban letartóztatta Bölöny Dezsőt, Bölöny Ödön volt képviselőnek rovvott multu fiát. Nemrég fegyházból szabadult ki, a hol váltóhamisításért ült s most új gonosztettel terhelte meg lelkét. Egyik vidéki református lelkészt nagyuri fufanggal csalt föl Budapestre, itt elvette tőle 1200 k készpénzét és nagybecsü értékű tárgyait s aztán rövidesen az örültek házába záratta. A lelkész ekkor tudatára jött, hogy becsapták a följelentést tett a rendőrségen volt utitársa ellen. A szépreményű csemete azóta a hüvösön elmélkedik a szerencse forgandóságáról.

A pénz átka. Párisban egy Jean Herry nevű 27 éves gazda nemrég egyik rokonától százezer frankot örökölt. A váratlan szerencse egészen megzavarta a fiatal ember elméjét. Mindig attól félt, hogy a vagyont el akarják tőle rabolni s azért állandóan a zsebében hordta. Szerdáról csütörtökre virradó éjjel aztán elment szüleinek házához, a hol a sok bankót halomra rakta és fölgujtotta. A mikor

már a pénz égett, fegyvert rántott és agyon akarta magát löni, de a szomszédok kiesavarták azt kezéből s a szerencsétlent elmegyógyintézetbe szállították. A nagy örökségből nem maradt más, csak néhány megégett papírfoszlány.

Egy képviselő halála. A zirczi kerület országgyűlési képviselője, André Gyula meghalt Zirczen. André ötven évet élt; 1874 óta ügyvéd s a cisztercita rend és a cseszneki Esterházy grófi család jogtanácsosa volt. A múlt év őszén választották meg képviselőnek, szabad-
elvűpárti programmal, Major Ferencz ellenében.

Összeomlott templomtorony. A spanyolországi cuencai székesegyház nemrég összeomlott s sok embert maga alá temetett. A mentési munkálatokat az utászkatónák azonnal megkezdték. Nagy fáradtsággal sikerült a romok alól három gyermeket kimenteni, a kik több mint 50 óra hosszáig voltak eltemetve.

Tüzérkatonák szerencsétlensége. A kistétényi tüzérségi gyakorlóterén manőverezés közben halálos baleset ért két köztüzért. Az ágyuk elvonulása közben egyik ágyuról két tüzer leesett s az utánjövő egész ágyúsor átgázolt rajtuk. Az egyik azonnal, a másik néhány órával később nagy kínok között meghalt.

Árviz Zemplénben. Zemplén vármegye több vidékét fenyegette meg az elmúlt napokban az árviz veszélye. Erdő-Horvátin és környéké na patakok kiöntöttek, az ár megrongálta a mezőket és a kerteket, a tavaszi vetést a földdel együtt elragadta és a faluban egész utcákat elborított. Vily, Vitány és Mikóháza határában nagy területet borított el az ár. Gálszécs határában a mezőség viz alatt van. A gerendai hidat az áradat egészen megrongálta.

Ismét egy betörőbanda. Borzasztó módon szaporodik az utóbbi időkben a gonosz emberek száma; kétségbe kell esnünk valósággal az emberi erkölcsök bámulatos sülyedésén. A főváros környékén a rendőrség ismét letartóztatott nyolcz betörőt, a kik szövetkezve tömérdek betörést, lopást és rablást követtek el. Tizennyolcz orgazdája és még több bünsegéde volt a bandának s ezek ellen a rendőrség a legszigorubb eljárást indította meg. A banda a legvakmerőbb módon működött. Nemrég kora reggel kifosztottak egy városligeti trafikot. A legnagyobb nyugalommal rakosgatták zsákba a szivarokat, pedig már akkor emberek jártak arra, sőt néhány munkás szivart is vásárolt tőlük. Egyszer keveselték a lopott holmikért kapott pénzt s elküldték az orgazdához két társukat, a kik detektiveknek adták ki magukat s követelték vagy az ellopott és ott eladott holmikát, vagy 150 forintot. — Jól van, kapnak 150 forintot, de csak a csendőrségen, felelte az orgazda. De mikor kocsira ültek s közeledtek a csendőrséghez, a két betörő kerekét oldott. Persze nem lehetne leírni, hány gáztettet követett el ez a banda, a melyet végre most elcsíphettek.

Eltűnt gyáros. Stadler Zsigmond, vas megyei kenyérgyár társtulajdonosa a napokban eltűnt Szombathelyről s állítólag Budapest felé vette útját. Levelet irt a feleségének, hogy öngyilkos lesz és családja azt hiszi, hogy szándékát végre is hajtotta. Minden bizonynyal esődba jutott, mert már hetek óta panaszkodott a gyár rossz menete miatt. Hazulról csak 40 korona pénzt vitt magával.

Tizenhat éve eltűnt. Molnár Éva napszámosnő nemrég följelentést tett a rendőrségnél, hogy Ilona nevű leánya eltűnt hazulról. «Hát aztán, hogy néz ki a lánya?» kérdezték tőle. «Biz én azt nem tudom, kérem, mert már 16 éve, hogy eltűnt», adta meg a feleletet az asszony. Szerencsére akadt egy vállalkozó szellemű detektiv, a ki ki fogja nyomozni az eltűnt leányt.

Besorozott menyecske. Csak nemrégiben hallottunk arról, hogy egy francia leány tévedésből a sorozó lajstromba került s hogy mennyi hivatalos eljárásba

került, míg a fatális tévedés kideríthető lett. Most Munkácsón történt egy hasonló eset. K..., Sziiche, mint egy zsidó család utószülött gyermeke, bár leánynak született, ősi tradíció szerint az elhunyt apa nevét kapta s viselte is békességgel, Fölserdült s e férfias névvel férjhez is ment, sőt e házasságból már gyermek is született, mikor a behívó czédulát most megkapta. Nagy volt a riadalom az egész családban. Háboru ütött ki s elfogyott a regement, hogy a menyecskéket is fegyver alá szólítják?! Sulyos aggodalmak közt jelentkezett anyjával együtt a katonai nyilvántartási hivatalban, hol a szoknyás unjanczelölt természetesen élénk föltűnést keltett. A menyecske törlése iránt azután csakhamar folyamatba tették a hivatalos eljárást.

Haza Amerikából. A napokban száz magyar érkezett vissza Amerikából. Elmondták, hogy keserűen csalódtak. Átkozták a kivándorlási ügynököket. Dél-Amerikában voltak és november óta nem kaptak munkát és most kis vagyonuktól megfosztva, koldusként jöttek haza Liptóba.

— **Ritka csomag.** Nagy föltűnést keltett a balassagyarmati postahivatalnál az a nem mindennapi tünemény, hogy a nógrádmegyei királyi tanfelügyelő a napokban egy 36 kilogramm sulyu *portómentes* csomagot küldött a postára. Ily portómentes csomag-óriás a mai aktagyártó világban még a fővárosi központi hivataloknál is nagy ritkaságszámba megy, annál föltűnőbb tehát egy vidéki tanfelügyelőségnél. Kíváncsiak volnánk, hogy miféle 39 kilogrammos portómentes ügyek fordulhatnak elő a nógrádmegyei királyi tanfelügyelőségnél?

— **Utazás zsákban.** Klansdigger Márton gépész ugyancsak veszedelmes dologra vállalkozott. Egyik barátjával ugyanis 300 dollárba fogadott, hogy Kansas-Cityből Chicagóig zsákba varrva, mint teheráru teszi meg az utat. A vállalkozó embert be is varrták egy zsákba s földadták a zsákot, a melynek tartalmául burgonyát mondtak. Harmadnapra érkezett meg a burgonya gyanánt utazó ember Chicagóba, a hol már türelmetlenül várta egyik barátja. A vonat ugyanis közel 24 órát késett. A zsák fölvtágásakor félholtan került ki belőle a merész utazó. Mikor ugyanis bevarrták, csak egy kvart vizet és két font száraz süteményt vett magához. A viz azonban már az első nap elfogyott, a süteményt pedig nem ehetette a gyötrő szomjuság és a fullasztó levegő miatt. Bizonyosan nem lesz kedve még egyszer megismételni ezt az utazást.

— **Szegény galambok!** Szegeden történt: Beállit a rendőrségre egy töpörödött anyóka. Panaszkodni jött, az inspekziós alkapitányt kereste. Annak az előszobájában levő rendőrtől kérdezősködött, a rendőr pedig megkérdezte, hogy mi a hiba, miért jött panaszra. Az öreg anyóka elpanaszolta, hogy lopják a galambjait, azért jött, hogy a rendőrség tegyen valamit a galambjai megóvására.

— Nem lehet csinálni semmit — mondta rövid gondolkodás után a bölcs rendőr, miközben Salamonhoz illő ábrázatot öltött.

— Hát nem? — kérdi az anyóka. — Osztan hát az nem lopás, kérem, ha a galambjaimat lopkodják?

— Nem lehet tenni semmit. Mert tudja, a galamb az ragadozó állat, azt nem lehet keresni — fejezte be komoly tudakossággal a rendőr.

Az anyóka meg fejesóválva ment haza. Szegény galambok, még hogy ők ragadozók!

Kulturbestiák. A berlini Schiller-színházban rettenetes botrányt idézett elő egy új darab. *Schmidt* Lothárnak a «Der Mensch in der Bestie» (Az ember a vadállatban) című szatirikus darabját adták elő, melynek éle a műkedvelő írók és költők ellen irányul, s mely-

nek utolsó fölvonásában a főszereplők mind megfelelő állati jelmezben jelennek meg a színpadon. A darabnak ez a fordulata olyan dühbe hozta a közönséget, hogy lármázni, dobogni, füttyülni, üvölni kezdett s folytatta ezt addig, míg a rendőrség közbe nem lépett.

Ujabb veszedelmek Zentán. A hidszakadást még ki sem heverte Zenta városa, máris újabb hír érkezik arról, hogy az ottani szerb templom boltozata is beomlani készül. A víz alámosta állítólag a templom alapjait, úgy hogy ezek meglazulván, nem bírják a falak a boltozatot. Meg is repedt a szentély boltozata s az istentiszteletet be kellett szüntetni. Hasonló veszedelem fenyegeti állítólag a szent István plebánia-templomot is, mely nem nagyon messze áll a beszakadt hid bácskai fejétől. Ennek a boltozatán is aggasztó repedések mutatkoznak.

Telekkönyvi rendezési munkák Máramarosban. Néhány hét előtt a sajtó nagy izgatottsággal adott hírt a kalocsai és barsai tömeges árverésekről, melyek tanulmányozása alkalmával kitént, hogy épen a hegyvidéki községek telekkönyvi rendezetlensége oka nagy részben annak, hogy a földmives nép az uzsora karjaiba hull. Plósz igazságügyminiszter elrendelte, hogy mindenekelőtt Máramarosban a telekkönyvi rendezések végig vezetessenek és a betétszerkesztők s eljáró közegek ki is rendeltettek. A munkának nagyobb arányokban való foganatosítása legközelebb kezdetét veszi.

Népek és nemzetek.

A délafrikai béke.

Még nincs meg, de mindenki reménykedik, hogy meg lesz, ámbar helyenként mégis harcognak és öldökölnék. Mondom, reméljük, hogy lesz béke. A harcztérről az elmúlt héten a következő hírek érkeztek.

Április 16-án Bruce-Hamilton ezrede a standertoni őrházvonalhoz érkezett. A csapat utközben végzett műveleteiben megölt, megsebesített vagy elfogott 145 búr. Állítólag a béketárgyalások elé nehézségek gördülnek, mert a búrok a tárgyalás ideje alatt fegyverszünetet kérnek, a mit az angolok nem hajlandók megadni. Ezzel a hírrel szemben azonban megbízható forrásokból híresztelik, hogy Pretóriában folynak béketárgyalások Milner fokföldi kormányzó és a búrok között. Az utóbbiak sürgősen fegyverszünetet kértek, a mit a kedden összeült minisztertanács határozottan visszautasított. Erre a búrok engedtek és a tanácskozások megkezdődtek. A búrok nem tettek semmiféle ajánlatokat. Az angol kormány álláspontja az volt, hogy szerződésről, megegyezésről vagy más rendezésről nem lehet szó, hanem csakis azokról a föltételekről, a melyeket a győztes ajánl a megvert ellenségnek, a ki magát megadni hajlandó. A búrok erősen ragaszkodtak az amnesztiához, a számkivetési proklamáció visszavonásához és a felelős búr kormány mielőbbi visszaállításához, valamint ahhoz, hogy a katonai kormányzat megszüntetése után képviselőjük legyen a végrehajó hatalomban. Az angol kormány elhatározta, hogy föltételeinek minden megváltoztatását visszautasítja.

De még többféle verziók is keringnek a béketárgyalásokról és pedig a különböző helyről érkező hírek egymással homlokegyenest ellenkezők. Amsterdamból, a Krüger környezetéből valók, azt állítják, hogy a béketárgyalások meghiusultak, mert az angol kormány vonatkozott a búrok kívánságait teljesíteni. A londoni közvélemény ellenben erősen bizik a béke megkötésében. Innét mások azt hiszik, hogy a békekötés elhalasztódott ugyan, de elvben biztosítva van. Ez minden körülmények

között nagyon természetes. Ezek a vélemények is csak a mellett bizonyítanak, hogy a búrok ügye a lehető legjobban áll. Sőt azt is halljuk, hogy a téli hadjáratra készülnek, azaz nem hajlandók az angoloknak egy betűt sem engedni.

A harcztéren pedig lassan-lassan csatároznak az ellenséges felek.

Április 19-én a nyugatról visszatérő brit csapatok 45 mértföld hosszú vonalon állottak föl a Vál-folyó és a schoonspruiti őrházvonal által alkotott szögben és ezt a három oldalról bekerített területet megtisztították az ellenségtől, miközben 64 búr elfogtek. A legutóbbi hírek szerint Milner Pretóriából Johannesburgba utazott. Stein és Delarey Klerksdorpba érkezett. Botha Vriheidba ment hosszabb ideig vesztegelt Standertonban, a hol a burgherekkel közölte a pretóriai tanácskozás eredményét.

Ezekkel az optimisztikus biresztelésekkel ellentétben azonban előkelő politikai körök azt hiszik, hogy a békeremények nagyon koraiak. Mindkét részben nyílt egyenlenségek támadtak s a békekötés még egyre a messze jövő kérdése. Annyi bizonyos, hogy Kitchener ajánlata sémmivel sem vitte előbbre a béketárgyalásokat és hogy ha a búrok nem lépnek föl támadóknak, a fegyverszünet tovább fog tartani.

A harcztéren történekről április 22-én Kitchener a következőket jelenti Pretóriából: Az utolsó héten elesett 18, megsebesült 20, fogságba esett 325 és megadta magát 10 búr. French tábornok Fokföld keleti részén, a daligreyi és rhodesi kerületekben üldözi az ellenség szétszórta csapatait. Fokföld nyugati részében az ellenség zöme Oskiep körül táboroz, a melyet sikertelenül támadott meg. Azonfölül az angol csapatok segítséget is kaptak. A dél felől indított nagy hajtóvadászat most fejeződött be. Colenbrander ezredes még folyton Pietersburg mellett operál. Egyik csapata 15-én tulnyomó ellenséges haderőre bukkant, de meg tudta tartani pozícióját.

Szóval a délafrikai béke ügye ma még határozottan a leghatározatlanabb.

A belga forradalom vége.

A belgiumi munkásnép elszomorító kudarcot vallott. Még a hét elején Brüsszelben az utcái véres zavargásokat az általános nagy sztrájk váltotta föl. A szocialisták vezéreinek sikerült egész Belgiumban csatlakozásra bírni a munkásokat s a háromszázezer ember sztrájkolt, a mi egy héten egy millió franknyi bérveszteséget jelent. A szocialisták vezérei abban reménykedtek, hogy sikerül a sztrájkot egy hétig föntartani s ha a király nem avatkozik erélyesen a dologba, Belgium a polgárháboru színhelye lesz s ez a háboru elsöpörheti a dinasztia is. Híresztelték, hogy Lipót belga király, a ki különben is ráunt az uralkodásra, a lemondás tervével foglalkozik, mert évekkal ezelőtt kötelező ígéretet tett az általános szavazati jog behozatalára. (Lemondása esetén unokaöccse, Albert flandriai herceg kerülne a trónra.)

De a munkásvezetők rosszul számítottak, a szép remények nem teljesülhettek. A sztrájkolók nem kaptak elegendő segítséget külföldről. Az éhség, a családjuk nyomora kenyér hián, utoljára is arra kényszerítette őket, hogy munkába álljanak, igában nyögjenek újra, a nélkül, hogy csak egyetlenegy pontot is nyertek volna abból, a mi jogos követelésük volt s a mi jogos követelése az egész világ népének.

Kérünk czimeket, a hová mutatvány-számot érdemes volna küldeni.

A MAGYAR GAZDA.

Ültessünk gyümölcsfát!

A gyümölcsfatermesztés egyáltalán igen sok féle haszonnal jár, mivel a gyümölcsfa egészséges táplálékot nyújt s nevezetes jövedelmi forrásul szolgál.

Gyümölcsfatermesztés által szépül a vidék, évi levélhullások javítják talajukat, a fák gyengítik a szelek erejét s így tömeges ültetők által a fák általános fölkarolásával némileg előmozdíthatjuk a légkör és talaj nedvességi állapotát is.

Gazdasággal foglalkozóknak sokat ér a jó gyümölcsfa. Nemcsak egyes családok, de egész vidékek lakói köszönik a gyümölcsfák termékeinek jólétüket. Máskülönb is a gyümölcsfának igen sok hasznát lehet venni. Ha valamely gazdának udvarában, kertjében, rétek és legelők szélein, utak mentén gyümölcsfái vannak, ezek évi tisztogatásával sok drága tüzfát meglehet takarítani. Ha pedig a gyümölcsfák elvényülnek, terméketlenekké lesznek és kiszáradnak szintén mint szerszámfa értékesíthetők.

A gyümölcsfa a háztájnak, a tanyának s egész vidékeknek legszebb éke és disze, miáltal a legkopárabb vidék is nyájas színt nyer. Hát ezen fölül mily kellemes látványt s örömet is nyújtanak nekünk, midőn kertünk gyümölcsfái rakva vannak fehér vagy rózsaszín virágokkal; vagy a midőn gyümölcsesél megrakott galyaik a teher sulya alatt földre hajlanak! Mily pusztá, szegény, üres az olyan vidék, melyben a gyümölcsfák hiányzanak, ellenben mily szép és meglepő az oly falu, melynek házai, udvarai mintha erdőben lennének építve, alig látszanak ki a sok gyümölcsfa közül! Ily vidéket szívesen keres föl az utas, gyönyörködik a vidék szépségében, bámulja lakosai meglegedettségét, munkásságát és követendő például állítja maga elé.

Tekintetbe véve hazánkban a népesség általános szaporodását, szükséges, hogy az élelmi anyagok is szaporodjanak; a gyümölcs pedig kellemes ízű és egészséges táplálék. Az orvosok is ajánlják mindenkinek, mint egészséges, tápláló eledelt. Azért bármennyi gyümölcsfát ültetnének a gazdák, soha sem mondható elégnék, de ha még tizszer annyi gyümölcsöt termelnének, annak is akadna vevője, fogyasztója és soha sem kellene azon busulni, hogy a jó fajta gyümölcsfával beültetett terület elegendő hasznot nem hozna. Különösen az aszalt gyümölcsöt minden időben kellemes, egészséges eledelnek tartották s ez messze vidékre is szállítható lévén, nagy kellendőségnek örvend. De nem csak nyersen és aszalva élvezhető a gyümölcs, hanem, a hol nagy mennyiségben fordul elő, ott meglehetősen szesztartalommal bíró, jó ízű bort is készítenek belőle. Francia- és Németországban, a Rajna mentén az alma- és körtebor igen kedvelt ital. Mennyivel jobb volna, ha a testet-lelket megölő pálinka helyett nálunk is ezzel az olesőbb és egészségesebb gyümölcsborral élénének az emberek!

Az éretlen, savanyu vagy hibás gyümölcsből házilag ecetet is lehet előállítani, a mely bizonyosan egészségesebb ízű a gyári ecetnél. A bolti ecetnek nagyobb része nem ecetsavat, hanem az egészségre kártékonyan ható kénsavat tartalmaz. Tehát e tekintetben is elsőseg adandó a gyümölcsből készült ecetnek.

Ültessünk tehát gyümölcsfát, hogy maradandó emléket hagyjunk magunk után gyermekeinkre és unokáinkra. Ha minden gazda évenként csak egy-két gyümölcs-csemetét ültetne is, mennyire menne azok száma és mily üdvös és áldásos munkát végezne, azt fölösleges leírnom. Ki a gyümölcsfa tenyésztést előmozdítja, az magának hasznot és örömet szerez, a hazának és emberiségnek pedig oly szolgálatot tesz, melynek áldásos emléke még

halála után is, késő időkre fönmarad. Ugyan azért a józan okosság parancsolja, hogy uton-utfélen ültessük, ápoljuk és hogy minden ellenségétől kiméljük és oltalmazzuk a gyümölcsfákat.

Horváth Sándor.

Nyilttér.

Vérgyógyítás (Hemopatia)

Ezen új eredeti gyógymód rendkívüli jó sikerrel lesz alkalmazva **köszvény, asztma, sziv, vese, gyomor**, bél- és hólyagbántalmaknál, súlyos **idegver** és **bő.bajoknál**. Biztos védelem **szélhűdés** és **elmezavar** ellen. 12 év óta ki lett próbáltatva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be. E gyógymód megalapítójának és **egyedüli** képviselőjének

Dr. Kovács J. egyet. orvosnak (Hemopatia) rend. intézete van
Budapest, V., Váci-körút 18.

Rendelés naponta 9—1 és 3—6-ig. Díjazott levélre válaszol. Betegeket intézetén kívül is kezel. Nehéz betegeknek biztos gyógymódja.

KEDVDERITŐ.

A kaszárnyából.

Közlegény: Örmester ur, alázatosan kérem, szabad lesz-e nekem a holnap reggeli rapporton szabadságot kérni?

Örmester: De oszt miért? Minek?

Közlegény: Nagyon beteg az anyám.

Örmester: Hát nem lesz szabad. Mit? Kendnek csakis az anyja beteg? Nem tudja kend, hogy ujonczi sorban csak nagyon fontos alkalommal lehet szabadságot kérni?

Közlegény: De örmester ur, egyuttal holnap este lenne a disznótor is András bátyáméknál...

Örmester: Jaj, az már egy kicsit fontos. Hát aztán?

Közlegény: Hoznék pedig az örmester urnak hurkát is, kolbászt is, fehér pecsenyét is, illendően.

Örmester: Hát ugy? Hát mért nem kezdte kend ezen, mikor ez nagyon fontos. Csak kérjen kend szabadságot, majd én előre szólok, hogy már harmadéve is heptikás volt a kend anyja, mikor én berukkoltam.

Kedélyesen

Idegen: Nem tudná megmondani uram, hol van Kovász és Társa tésttagyára?

A városi: A tésttagyár?

Idegen: Igen, a tésttagyár.

A városi: A Kovász és Társa-féle?

Idegen: Ugy van, hiszen mondtam már.

A városi: Bizonyára oda akar menni?

Idegen: Természetes; különben nem kérdezősködném.

A városi: A tésttagyár? Hm. Igazán sajnálom, de nem tudom, hol van. (Miután szétmentek vagy ötven lépésnyire a városi visszafordul s utána kiált a másiknak): Bocsánat, nemde ön a makaróni gyárat keresi.

Idegen: Azt, azt hiszem az egy és ugyanaz. Hát hol van a makaróni gyár?

A városi: Már megbocsásson, de én ezt se tudom

**A „Magyar Néplap“ előfizetési ára
egész évre 4 korona, félévre 2 korona,
negyedévre 1 korona.**

Beszélgetés.

András: Kutya szárazság van, koma!
Márton: Mintha csak én mondanám.
András: Kisül minden kapás vetemény!
Márton: Mintha csak én mondanám.
András: Szamár kend, koma!
Márton: Mintha csak én mondanám!

Közgazdaság.

A vetés állása. A földmívelésügyi miniszterium jelentést adott ki arról, milyen a vetések állása április közepén. Az őszi vetés, noha a védő hótakaró hiányzott, meglehetősen jól telet és az ország tulnyomó részében jó terméssel biztat. A rozs jobban állott ellen az utóbbi rossz időjárásnak és kissé jobb, mint a buza. Rovarkárról csak szórványosan panaszkodnak. A repce kivétel nélkül jól telet és kedvezően fejlődik. A tavasziak elvetése szépen halad, de márczius második felében a hirtelen időváltozás megakasztotta, úgy, hogy csak április elején lehetett ismét folytatni. A lóhere általában kedvező. A rétek jók. Ha meleg eső áll be, mindenütt kielégítő aratás várható. A burgonya ültetése vége felé jár. A cukorrépa vetése az idén a kis árak miatt valószínűleg redukálódni fog. A komló egészségesen telet. A metszés most van folyamatban. A szőlő jól tartotta magát, a téli hideg nem ártott meg a tőkéknek. A szőlőtermő vidékek legnagyobb részén a metszést befejezték. A gyümölcsfák az idén bő termést ígérnek, hacsak kései fagyok meg nem ártanak nekik. Csak délen okozott némi kárt a sírokkó. *Debreczenben* a fekete földben, a hol a féreg nem pusztított, az őszi vetés rendkívül buja. Az időjárás igen kedvező. Az enyhe tél következében a barkok annyira elszaporodtak, hogy csupán a debreczeni határban eddig 15.000 litert szedtek össze. A tavaszi vetést befejezték. Az árpa és zab kikelt és szépen fejlődésnek indult. A homokos talajban a vetés általában rosszabb. *Zólyom*-ban a héten esik. A Garam kiöntött. A mezei munkálatok szünetelnek. Az őszi vetések azonban szépen telettek. *Szent-Gotthárd.* Az őszi vetések, különösen a rozsok a múlt évihez képest jobbak. A zab és árpa szépen kelt. A burgonya és répa jobbadán el van ültetve. Az eléggé nedves talaj a tavaszi munkálatokat lehetővé tett. Az időjárás borús, de meleg. Esőre egyelőre nincs szükség. *Mezőtur.* Az őszi buza- és árpavetések az egész határban a lehető legjobbak. A zsirosabb földekben a vetések annyira buják, hogy azokat igen sok helyen le kellett ka-

szálni, másutt lánéz- és vasfogas boronákkal meg kellett töretni vagy jószággal lelegettetni, mert különben a bujaság veszélyeztetné a termést. Még a szikes földekben is a terméskilátások annyira jók, a milyen évek óta nem volt. Helyenkint mutatkozik a futrinka-féreg, de eddig csak csekély mérvű kár konstatalható. A tavasziak: árpa és zab szépen keltek. A here- és luczernavetést az elmúlt héten elvégezték. A kukoricza-föld munkálata folyik és a jövő héten befejezik. Az időjárás kedvező. A gyümölcsfák virágzanak, telve gyümölesrügyekkel. *Aranyos Maróth.* A vetések szépen és jól fejlődnek. A Garam több helyütt a medréről kilépett. *Rimaszombat.* Két napos szakadó eső után az őszi vetések kitünően állanak. A tavasziak kikeltek.

Budapesti piaci árak.

Buza: Tiszavidéki 9-55 kor., fejezmegyei 9-30 kor. pest-megyevidéki 9-45 kor.

Rozs: 7-35—0— kor.

Zab: 7-70—0— kor.

Tengeri: 5-02 kor.

Az árak 50 klg.-kint, koronaértékben értendők.

Liszt: Mai átlagos jegyzések Budapesten.

0	1	2	3	4	5	6	7	7½	8
28-60	28-	27-60	26-80	26-20	25-60	24-80	23-60	21-60	11-
<i>Korpa.</i> Finom: 8-80, durva 9-20.									

Budapesti vásárcsarnok. Az igen élénk forgalomban a marhahús és a borjúhús ára csökkent, ellenben a baromfi ára emelkedett. Az ideai rántani való csirke darabja 120 fillér, ideai liba 6 korona, tyúk 180 fillér, kappan 180 fillér. Erdei szalonka darabja 2 korona, fenyves madár darabja 30 fillér, gyöngytyúk darabja 2 korona. Teavaj kilója 280 fillér, főzővaj 220 fillér, erős túró kilója 80 fillér. Hónapos retek csomagja 10 fillér, spárga kilója 4 korona, articsóka darabja 16 fillér, máltai burgonya kilója 18 fillér, ideai magyar burgonya kilója 40 fillér.

Ferencvárosi sertésvásár. Készlet 337 drb. Érkezett 590, összesen 927 darab. Eladtak 783 drbot. Maradvány 184 drb. Árak: Páronkint 120—180 kilogramm súlyban 100—106 kor., 220—280 kilós 100—107 korona, 320—380 kilós 06—106 korona. Öreg nehéz, páronkint 400—500 kilogramm súlyban 92—98 korona 100 kilogrammonként élősúlyban. Páronkint 45—50 kiló és a vételösszeg 4 százalékának elengedése mellett. A vásár lanyha volt.

Borjuvásár. A vásárra került 413 darab szopós, 1 rugott borju, 12 darab egyéves növendékállat, 20 darab élő bárány — darab bécsi leölt borju. A szopós borjuért 68—84 koronát fizettek 100 kilogrammonként élősúlyban. A vásár élénk volt.

Csak keresztényeknél vásároljatok!

Mc Cormick Harvesting Machine-Company.

(CHICAGÓI ARATÓGÉPGYÁR.)

PÁRIS 1900-ban.
GRAND PRIX.

Kéveköti aratógép. Fűkaszalógép, Készörükészülék, «Daisy» marokrakó aratógép, Szénagyűjtő gereblye és Kéveköti fonal gyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte. Olcsó tartalékreszek óriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!

Évi termelés: 362,000 gép.

William I. Stillman
igazgató.

Budapest, V. ker., Váci-ut 30. sz.

Pénzkölcsön

kis- és nagybirtokosoknak, kiknek birtokait nagykamatu adósság terheli és ezt olcsó kamatos pénzzel akarja kifizetni, avagy ha új kölcsönt akar fölvenni, oly pénzt, melyre csak 5% kamat fizetendő s mely kamattal a tőke is tör esztve lesz, s adós bármikor elmondhat, a pénzintézet azonban nem mondhat fel, kiknek oly pénzre van szükségük, azok forduljanak bizalommal

a Hitel és Ingatlan Forgalmi Irodához

(beküldendő csakis telekkönyvi és birtokiv-másolat)

Budapest, Rottenhiller-utca 1. szám

közp. indóház előtt.

A Tatra legelősebb fürdője és klimatikus gyógyhelye.

BARLANGLIGET.

Posta, távirat, telefon helyben, vasút 1 órányira Szepes-Belán. Villamos világítás, vízgyógyintézet, meleg-, sós-, tőpefenyő-, lúp- és villamos fényfürdők, Oeril-kúra.

Javalva: Női bajok, vérszegénység, a légző- és emésztőszervek megbetegedései, rheumatismus, szívbaj és minden idegbántalmnál (neurasthenia, idegyöngöség) stb. Előevad június 1-től 30-ig. Földeny vilnus 1-től augusztus 30-ig. Utóevad szeptember 1-30-ig. Teljes ellátás 1 hetre 24 korona. Szobák ára 1-5 koronáig. Az elő- és utóevadban 50% engeemény. Gyógy- és zenetudj nincs.

Fürdőorvos:

Dr. FIALKA GUSZTÁV,

Budapest, VIII. ker., Kerepesi-ut 10. sz.

Prospektust küld a fürdőigazgatóság.

STOWASSER J.

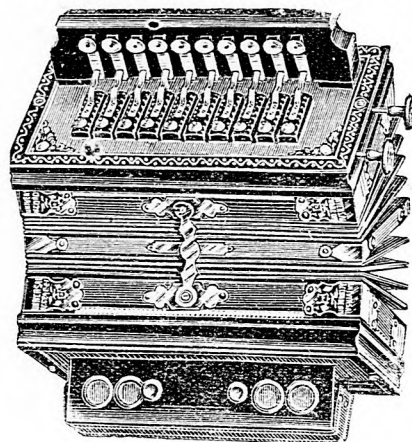
cs. és kir. hangszergyáros, a cs. és kir. hadsereg és a m. kir. honvédség szállítója.

Budapest, II., Lánchid-utca 5. sz.

Hegedűk vonóval 3 frittól 15 frittig. Mesterhegedűk vonóval 15 frittől 300 frittig. Gordonkák vonóval 10 frittől 150 frittig. Nagybőgők vonóval 20 frittől 100 frittig. Fuvolák 2 frittől 100 frittig. Szárnykürtök 14 frittől 20 frittig. Czimbalmok 35 frittől 300 frittig. Ősi magyar tárogatók szabadalmazva 20 frittől 60 frittig. Elpusztíthatlan, kitűnő erős hangú harmonikák, utóérhetetlen erős hanggal és tartóssággal 3, 4, 5, 6, 8, 10 frittől 80 frittig. Templomi és más zenekarok részére

fuvó- és vonó-hangszerek

előnyös fizetési feltételek mellett, legjutányosabb árban szállítatnak.

Harmonika-árjegyzék külön kérendő.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Vásároljunk tanuló-sorsjegyet!

Huzás október elsején lesz. ♡ Egy sorsjegy ára egy kor.

Főnyeremény 10.000 kor. érték. Összesen 1135 nyeremény.

Sorsjegyek kaphatók: a Magyar Néplap szerkesztőségében.

Szétküldéshez bélyeget vagy bélyegre pénzt kérünk!

A Sohr „Szent Antal” kaszagyár, mely a világ legelső kaszagyára, 100

gyárból egy „Sohr Szent-Antal” kaszát tud előmutatni, 200 koronát fizet annak, a ki ezen kaszákból 100 darab közül öt rosszat tud előmutatni

Megrendelési czim: **SOHR JÓZSEF, Somogy-Szill.**

Hazánkban a kaszakereskedők nagy mérvben üzik a szédelgést és üzérkedést. És miután a Szent-Antal jegyű kaszával, melynek jó hite bejárta az egész világot, és a mely a múlt évi londoni kiállításon is nagy aranyérmeket és díszoklevelet nyert, a szédelgőknek kissé a körmükre koppantottam. Azt lehet mondani a hamis utánszatoktól, mert a Szent-Antal kasza csak akkor valódi, ha fókán az ismert védjegy van, tabláján pedig az itti látnato felirat.

Az egyedüli kasza, mely minden tulajdonosát varakozáson fölül kielégíti. A Szent-Antal kasza közkedveltségét főleg szívós, sem nagyon kemény, sem lagy és csodálatra méltó érének köszönheti. Különösen azért felel meg a közönségnek, mert a Szent-Antal jegyű kaszának erős orma és nyaka van és igen vékony pengéje. Nem kell minduntalan kovácskézre adni, mert egy rendes kaszasebber kezéhez van igazítva. Sok gazda a hibás kalapálás által a legjobb kaszát is elrontja, ez a Szent-Antal kaszánál nem jöhet elő, mert ez kikalapálva és kipróbálva lesz a gazdaközönségnek atadva. A Szent-Antal kaszával csupan egyszeri kalapálással több napon át és egyszeri köszörüléssel 150-180 lépésig is lehet könnyen a legkeményebb hegyi fűben kaszálni, minden darabért jótállást vállalok és a meg nem felelőt egy új kaszáért kicserélem. De tapasztalatból tudjuk, hogy ezer közül sincs egy rossz.

Védjegy.

A Szent-Antal kasza árai:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm. hosszu.
-.95	1.-	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 forint.

5 drb megrendelésénél a postaköltséget a kaszagyár fizeti, 10 drb megrendelésénél a postaköltséget is megfizeti és egy kaszát ingyen küld.

Gyémánt-aczel-borotva 3 évi jótállással 1 irt. 50 kr.

Amergaui kaszakó

a legmegfelelőbb a «Szent-Antal» kaszához. 1 db 25 kr. 10 db 2 irt

„Diadal” ezüstaczel kalapáló készülék. Üllő és kalapács, parban 85 kr.

Képes főárjegyzéket ingyen és bérmentve küldök. Gyűjtőknek kedvezmény.